

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANSIJA/
FINANSIJA I TREZORA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
И ТРЕЗОРА

BOSNIA AND HERCEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

ЦЕНТРАЛНА/СРЕДИШЊА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА
ЦЕНТРАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА

КОНСОЛИДОВАНИ ГОДИШЊИ ИЗВЈЕШТАЈ О
СИСТЕМУ ФИНАНСИЈСКОГ УПРАВЉАЊА И КОНТРОЛЕ
У ИНСТИТУЦИЈАМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2022. ГОДИНУ

Сарајево, март 2023. године

Садржај

1. Сажетак	3
2. Увод	8
3. Оцјена система финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине у 2022. години	10
I КОНТРОЛНО ОКРУЖЕЊЕ	16
II УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА	23
III КОНТРОЛНЕ АКТИВНОСТИ	28
IV ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ	33
V ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЈЕНА СИСТЕМА	35
4. Реализација Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2020-2025. годину и мјера из Годишњег оперативног акционог плана за реализацију Стратегије за 2022. годину	37
5. Прилози	42

1. Сажетак

У складу са чланом 33ф. став (2) тачка х) Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 и 38/22), Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине (ЦХЈ МФиТ БиХ) има обавезу да сачињава и Савјету министара Босне и Херцеговине доставља консолидовани годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине.

Сврха консолидованог годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле (ФУК) у институцијама БиХ је информисање Савјета министара Босне и Херцеговине о степену успостављености, напретку, стању и активностима које су у извјештајном периоду спроведене у области развоја система интерних финансијских контрола, као и о плановима за будући развој система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине.

Обавезе, одговорности и рокови у вези са израдом консолидованог годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле и израдом и достављањем годишњих извјештаја о систему финансијског управљања и контроле институција Босне и Херцеговине детаљније су уређени Правилником о годишњем извјештавању о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ број 03-1-02-2-302-1/15 од 17.09.2015. године. У складу са чланом 4. Правилника о годишњем извјештавању о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ, све институције имају обавезу да до 15. фебруара текуће године ЦХЈ МФиТ БиХ доставе свој годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле за претходну годину на обрасцу и у форми коју пропише ЦХЈ МФиТ БиХ.

ЦХЈ МФиТ БиХ сачињава консолидовани годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле на основу годишњих извјештаја о систему финансијског управљања и контроле које јој достављају институције БиХ. У складу са чланом 5. Правилника о годишњем извјештавању о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине, ЦХЈ МФиТ БиХ доставља консолидовани годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле Савјету министара БиХ путем Министарства финансија и трезора БиХ, најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину.

Консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2022. годину је осми консолидовани годишњи извјештај који је ЦХЈ МФиТ БиХ припремила и доставила Савјету министара БиХ.

Годишње извјештаје о систему ФУК-а за 2022. годину у прописаном року доставиле су 74 од 79 институција Босне и Херцеговине. Годишњи извјештај о систему ФУК-а нису доставиле сљедеће институције БиХ:

- Министарство иностраних послова БиХ
- Институт за нестала лица БиХ
- Агенција за развој високог образовања и обезбјеђење квалитета БиХ,
- Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби БиХ и
- Савјет за државну помоћ БиХ.

Годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле за 2022. годину је трећи по реду извјештај који су институције Босне и Херцеговине радиле кроз RIFC апликацију.

RIFC апликација је намијењена за извјештавање и праћење развоја система ФУК-а и интерне ревизије, а имплементирана је кроз пројекат техничке подршке „Унапређење система интерних финансијских контрола у јавном сектору у Босни и Херцеговини“ којег је финансирала ЕУ.

Образац годишњег извјештаја о систему ФУК-а за 2022. годину садржи 183 питања која су груписана по компонентама COSO оквира, односно по стандардима интерних контрола у институцијама Босне и Херцеговине. Институције Босне и Херцеговине попуњавају образац годишњег извјештаја о систему ФУК-а на начин да на питања одговарају са: „ДА“, „НЕ“ или „НИЈЕ ПРИМЈЕЊИВО“. Одговор „НИЈЕ ПРИМЈЕЊИВО“ даје се у случајевима када се питање не односи, или није примјењиво на институцију. У наредној табели дат је приказ одговора на питања из обрасца годишњег извјештаја о систему ФУК-а у посљедње двије године по компонентама COSO оквира изражено у процентима.

Компонента COSO модела	2021. година			2022. година		
	ДА	НЕ	Није примјењиво	ДА	НЕ	Није примјењиво
Контролно окружење	65,94	30,47	3,59	66,94	28,58	4,48
Управљање ризицима	66,89	30,98	2,13	63,80	33,88	2,32
Контролне активности	57,74	14,19	28,07	59,98	14,21	25,80
Информације и комуникације	68,24	25,06	6,70	67,26	25,31	7,43
Праћење и процјена система	25,72	21,02	53,26	25,12	19,23	55,65

Увидом у годишње извјештаје о систему ФУК-а за 2022. годину уочено је да је степен успостављености система ФУК-а остао на приближно истом нивоу у односу на 2021. годину.

Унапређење и развој система интерних контрола је обавеза свих институција Босне и Херцеговине. Ова обавеза је произашла из Споразума о стабилизацији и придруживању, Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине и подзаконских аката из области ФУК-а које је донијела ЦХЈ МФиТ БиХ. Одговорност за успостављање система ФУК-а носе руководиоци институција. Поглавље 32 - Финансијска контрола, из Упитника ЕУ, значајним дијелом се односи на успостављање и развој система интерних финансијских контрола. Према мишљењу Европске комисије (ЕК), систем интерних финансијских контрола у јавном сектору Босне и Херцеговине није успостављен на задовољавајућем нивоу. ЕК промовише унапређење управљачке одговорности, добро финансијско управљање приходима и расходима те независност екстерне ревизије јавних средстава. Подсјећамо да је, у складу са чланом 33д. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине, за успостављање и развој система ФУК-а одговоран руководилац институције.

Управљачка одговорност још увијек није уграђена у административну културу јавног сектора. Иако је ЦХЈ МФиТ БиХ донијела Смјернице за развој управљачке одговорности у институцијама Босне и Херцеговине, методологија и препоруке дате у Смјерницама се не

примјењују у потпуности у институцијама Босне и Херцеговине. Ово се посебно односи на руководиоце на нижим управљачким позицијама, који још увијек нису довољно укључени у процесе и активности развоја ФУК-а у институцијама БиХ.

Како би остварени напредак у области развоја управљачке одговорности био на вишем нивоу потребно је да постоји:

- развијена свијест о важности и већа подршка од стране руководиоца институција за унапређење система интерних контрола,
- већа примјена делегирања овлашћења и одговорности руководиоцима на нижим нивоима управљања за финансијско управљање и контролу,
- мјере и механизми за праћење постигнутих резултата руководиоца на нижим нивоима управљања у вези са спровођењем додијељених овлашћења и одговорности.

Руководиоци институција БиХ морају бити свјесни да су, у складу са чланом 33д. Закона о финансирању институција БиХ, одговорни за спровођење ФУК-а. У складу са чланом 33е. истог Закона, руководиоци институција могу пренијети овлашћења за успостављање, одржавање и ажурирање система ФУК-а на друге запоселене у институцији, чиме не престаје њихова крајња одговорност. Делегирањем овлашћења и одговорности постиже се да се у успостављање и развој ФУК-а укључе руководиоци на нижим нивоима управљања у односу на процесе који се спроводе у организационим јединицама којима они руководе. Међутим, није довољно само делегирати одређене одговорности и овлашћења. Важно је да се преносом овлашћења и одговорности успостављања и механизми за праћење постигнутих резултата у односу на додијељена овлашћења и одговорности.

ЦХЈ МФиТ БиХ у оквиру сваке компоненте методолошко оквира за развој ФУК-а у Консолидованом годишњем извјештају из области ФУК-а за 2022. годину даје детаљне препоруке институцијама БиХ за унапређење система ФУК-а.

У сажетку препоручујемо институцијама БиХ да у 2023. години посебно пажњу посвете:

- **реализацији препорука ЦХЈ МФиТ БиХ из Консолидованог годишњег извјештаја о систему ФУК-а за 2022. годину,**
- **примјени прописа које је донијела ЦХЈ МФиТ БиХ из области ФУК-а,**
- **реализацији препорука Савјета министара Босне и Херцеговине које се односе на успостављање и унапређење система финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине,**
- **реализацији препорука Канцеларије за ревизију институција Босне и Херцеговине,**
- **реализацији препорука јединица интерне ревизије.**

Савјет министара Босне и Херцеговине и Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине путем извјештаја институција прате реализацију мјера и закључака у вези са унапређењем система ФУК-а.

Важну улогу у праћењу примјене прописа и препорука надлежних институција из области ФУК-а има и потписивање обрасца Изјаве о одговорности за остваривање циљева институције, коју институције БиХ достављају Министарству финансија и трезора БиХ уз годишњи извјештај о извршењу буџета. Подсјећамо да су руководиоци институција БиХ, у складу са чланом 22а. став (2) Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине, обавезни уз годишњи извјештај о извршењу буџета доставити образац Изјаве о

одговорности за остваривање циљева институције Министарству финансија и трезора БиХ. Потписивањем обрасца Изјаве о одговорности за остваривање циљева институције потврђују да су:

- реализовали циљеве утврђене програмом рада институције за претходну годину,
- обезбиједили намјенско, сврсисходно и законито коришћење буџетских средстава,
- обезбиједили економично, ефикасно и ефективно функционисање система финансијског управљања и контроле у институцији.

Канцеларија за ревизију, у складу са Законом о ревизији институција Босне и Херцеговине, спровођењем ревизије, осигурава независна мишљења о извршењу буџета и финансијским извјештајима, коришћењу ресурса и управљању државном својном од Савјета министара БиХ, буџетских и јавних институција у БиХ, чиме се доприноси поузданом извјештавању о коришћењу буџетских средстава, транспарентном и квалитетном управљању јавним приходима, трошковима и државном својном. У оквиру својих извјештаја Канцеларија за ревизију институција БиХ ревидира и систем интерних контрола у институцијама Босне и Херцеговине.

Канцеларија за ревизију институција БиХ, у складу са оквиром међународних стандарда врховних ревизорских институција, у 2022. години спровела је ревизије финансијских извјештаја код 74 институције БиХ за 2021. годину.

Канцеларија за ревизију институција у БиХ је у 2022. у извјештајима о ревизији финансијских извјештаја у институцијама за 2021. годину дала сљедећа мишљења:

Мишљење Канцеларије за ревизију финансијских извјештаја	Позитивно	Позитивно уз скретање пажње	Мишљење са резервом	Суздржано од давања мишљења
Број институција	57	13	4	1

Мишљење Канцеларије за ревизију на усклађености активности, финансијских трансакција и информација са законима и другим прописима	Позитивно	Позитивно уз скретање пажње	Мишљење са резервом	Суздржано од давања мишљења
Број институција	28	41	5	1

Канцеларија за ревизију у својим извјештајима из 2022. године наводи да није успостављен ефикасан систем ФУК-а у институцијама Босне и Херцеговине у складу са законским прописима.

Увидом у годишње извјештаје о систему ФУК-а за 2022. годину у институцијама Босне и Херцеговине уочено је да све институције још увијек нису завршиле мапирање пословних

процеса и формирање регистра ризика. Ово су активности које се у институцијама Босне и Херцеговине спроводе од 2015. године. Институције су у обавези формирати регистре ризика и мапе пословних процеса у складу са Стандардима интерне контроле у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 61/14), Приручником за финансијско управљање и контролу у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ број 98/14) и Смјерницама за управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине – Верзија 2 („Службени гласник БиХ“, број 84/20). Мапирање пословних процеса и формирање регистра ризика су претходне радње, стварање предуслова, за унапређење и развој система интерних контрола. **Из напријед наведеног може се закључити да поједине институције Босне и Херцеговине не поступају у складу са прописима који уређују област ФУК-а. Одговорност за то сноси руководилац институције.**

С друге стране, један број институција Босне и Херцеговине своје активности на развоју система ФУК-а своди на формирање одговарајућих регистара, мапа и евиденција и на томе завршава активности на развоју ФУК-а. У том случају спроведене активности се задржавају на нивоу административних радњи које не производе очекиване резултате. У тим институцијама Босне и Херцеговине се систем ФУК-а схвата као додатна административна обавеза која представља додатно оптерећење у раду. Неки од разлога за то су: руководство и сви запослени не располажу са довољно информација о систему ФУК-а, не постоји развијена свијест о користима и предностима развоја система ФУК-а, недовољан број запослених је укључен у обуке из области ФУК-а.

Постоји и одређени број институција Босне и Херцеговине које су у значајној мјери унаприједиле систем интерних контрола и представљају позитивне примјере управљања финансијским средствима, имовином, приходима и расходима у односу на остале институције. Код ових институција су руководиоци препознали значај, улогу и важност развоја система интерних контрола.

У току 2022. године је Апликација за праћење, управљање и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине (PIFC апликација), из тестног окружења прешла на продукционо окружење. PIFC апликација је софтверска апликација за унапређење система финансијског управљања и контроле, извјештавање о систему финансијског управљања и контроле, ефикасно управљање процесом интерне ревизије и извјештавање о активностима интерне ревизије, у складу са Међународним стандардима интерне ревизије у јавном сектору у Босни и Херцеговини. PIFC апликација представља један од кључних алата за унапређење система интерних контрола у институцијама Босне и Херцеговине у складу са стратешким документима реформе јавне управе и реформе управљања јавним финансијама на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини.

Циљ имплементације PIFC апликације је био омогућити институцијама БиХ да на једном мјесту имају евидентиране све битне елементе за успостављање, развој, праћење и извјештавање о систему ФУК-а, а са друге стране, да ЦХЈ МФиТ БиХ има доступне и аутоматски обрађене податке за припрему консолидованих годишњих извјештаја о систему ФУК-а.

ЦХЈ МФиТ БИХ је у априлу 2022. године донијела Правилник о коришћењу Апликације за праћење, управљање и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине. Овим Правилником је прописана обавеза свим институцијама Босне и Херцеговине да користе PIFC апликацију.

PIFC апликацију обавезни су користити:

- све институције Босне и Херцеговине на које се односе одредбе члана 2. став (1) тачке б) и аа) Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине,
- Јединице интерне ревизије у институцијама БиХ успостављене у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ и Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине и
- Централна хармонизацијска јединица МФиТ БиХ као алат за подршку развоју интерних контрола и извјештавању о активностима интерне ревизије.

Приступне податке за PIFC апликацију додјељују администратори за PIFC апликацију, које интерним актом именује директор ЦХЈ МФиТ БиХ. Руководиоци институција писаним путем достављају захтјев ЦХЈ МФиТ БиХ о додјељивању или одузимању овлашћења за приступ PIFC апликацији за своје запослене. Не постоје ограничења у броју запослених у једној институцији којима могу бити додијељени приступни подаци за PIFC апликацију.

Коришћењем овлашћења која има ЦХЈ МФиТ БиХ извршен је увид у PIFC апликацију и утврђено да су у току 2022. године:

- **59 институције урадиле Мапу пословних процеса у PIFC апликацији**
- **52 институције урадиле Регистар ризика у апликацији**
- **74 институције сачиниле годишњи извјештај о систему ФУК-а за 2022. годину.**

2. Увод

Област интерне финансијске контроле у јавном сектору (у даљњем тексту: PIFC) представља једну од реформских области у којој је Босна и Херцеговина дужна да усагласи законодавни оквир и праксе са добрим праксама и регулативама које препоручује Европска комисија. Појам и концепт интерне финансијске контроле у јавном сектору разрадила је Европска комисија као помоћ у разумијевању и примјени добро развијених и ефективних система контроле у процесу придруживања Европској унији. Успостављање и развој PIFC-а је обавеза Босне и Херцеговине која је утврђена чланом 90. Споразума о стабилизацији и придруживању између европских заједница и њихових држава чланица, са једне, и Босне и Херцеговине, са друге стране.

Успостављање PIFC система заснива се на међународним стандардима, и то стандардима за професионалну праксу интерне ревизије, издатих од Института интерних ревизора (ИИА), Смјерницама за интерну контролу у јавном сектору Међународне организације врховних ревизорских институција (ИНТОСАИ) и Стандардима интерне контроле Европске комисије. Циљ PIFC система је осигурати да се средствима из буџета, као и средствима Европске уније управља на ефикасан и економичан начин.

Оквир PIFC-а чине три стуба:

- финансијско управљање и контрола (ФУК)
- функционално независна и децентрализована интерна ревизија
- Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ, као управна организација Министарства финансија и трезора БиХ.

Закон који уређује област ФУК-а у институцијама БиХ је Закон о финансирању институција БиХ.

У складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине: **„Финансијско управљање и контрола је свеобухватан систем политика, процедура и активности који успоставља и за који је одговоран руководилац институције. Систем финансијског управљања и контроле заснива се на управљању ризицима и даје разумно увјеравање да ће циљеви институције бити остварени на правилан, економичан, ефикасан и ефективан начин.“**

За координацију успостављања и развоја РИФС-а у институцијама Босне и Херцеговине надлежна је ЦХЈ МФиТ БиХ. ЦХЈ МФиТ БиХ је основана Одлуком Савјета министара Босне и Херцеговине број 113/09 („Службени гласник БиХ“, број 44/09).

ЦХЈ МФиТ БиХ је у области ФУК-а, између осталог, надлежна за припрему закона и подзаконских аката из области ФУК-а, припрему и ажурирање стратешких докумената и смјерница из области ФУК-а у складу са међународно прихваћеним стандардима, стандардима интерне контроле, праксама и прописима у Европској унији, праћење примјене прописа из области ФУК-а, за дефинисање садржаја програма обуке и координацију програма обуке, процјену система и квалитета система ФУК-а, прописивање форме годишњег извјештаја, поступака и рокова извјештавања о ФУК-у, изradу консолидованог годишњег извјештаја о систему ФУК-а и процјену система ФУК-а.

ЦХЈ МФиТ БиХ је у складу са чланом 33ф. став (2) Закона о финансирању институција БиХ донијела сљедеће подзаконске акте из своје надлежности, а који се односе на ФУК:

- Стандарде интерне контроле у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, број 61/14),
- Приручник за финансијско управљање и контролу у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, број 98/14),
- Смјернице за спровођење процеса управљања ризицима у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, број 29/15),
- Правилник о годишњем извјештавању о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, број 77/15),
- Смјернице за развој управљачке одговорности у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 26/20) и
- Смјернице за управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине - Верзија 2 („Службени гласник БиХ“, број 84/20),
- Правилник за процјену квалитета система финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, број 22/22) и
- Правилник о коришћењу Апликације за праћење, управљање и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, број 21/22).

За успостављање система РИФС-а у БиХ неопходно је обезбиједити координацију и хармонизацију при изradi оквирних стратешких докумената и прописа из области ФУК-а и интерне ревизије на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини. Наведена координација и

хармонизација врше се путем Координационог одбора централних јединица за хармонизацију (КО ЦХЈ) којег чине руководиоци Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора БиХ, Централне хармонизацијске јединице Федералног министарства финансија и Централне јединице за хармонизацију Министарства финансија Републике Српске.

3. Оцјена система финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине у 2022. години

3.1. Активности које је Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ реализовала у 2022. години

У току 2022. године ЦХЈ МФиТ БиХ је реализовала сљедеће активности из своје надлежности а које се односе на унапређење финансијског управљања и контроле:

- Донесен је Оперативни годишњи акциони план Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2022. годину,
- Донесена је Одлука о објављивању форме и садржаја годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2022. годину,
- Донесен је и реализован План и програм обуке из области финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2022. годину,
- Сачињен Консолидовани годишњи извјештај о систему ФУК-а за 2021. годину,
- Донесен Правилник за процјену квалитета система финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ,
- Донесен Правилник о коришћењу Апликације за праћење, управљање и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у институцијама БиХ,
- Усаглашене функционалности и тестирана примјена софтверске апликације за извјештавање и праћење развоја система ФУК-а и интерне ревизије, која је имплементирана кроз пројект техничке подршке финансираног од ЕУ.

Оперативни годишњи акциони план Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2022. годину:

Стратегија развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ реализује се према мјерама и активностима у приложеном Акционом плану, који је саставни дио Стратегије. Садржај годишњег акционог плана изводи се из Акционог плана Стратегије. ЦХЈ МФиТ БиХ је дужна израдити оперативни годишњи акциони план рада за сваку календарску годину на коју се односи Стратегија развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2020-2025. година. У изради годишњег плана ЦХЈ МФиТ БиХ ће усаглашавати динамику реализације према информацијама добијеним од институција БиХ које су наведене као носиоци активности.

ЦХЈ МФиТ БиХ је 23.03.2022. године донијела Одлуку о доношењу Оперативног годишњег акционог плана Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2022. годину, број 03-1-02-4-90-1/22. Саставни дио

Одлуке је Оперативни годишњи акциони план Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2022. годину.

Оперативни годишњи акциони план усклађен је са циљевима и мјерама за реализацију циљева из области јавних интерних контрола у институцијама Босне и Херцеговине утврђених Стратегијом развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2020-2025. године и детаљније утврђује мјере, рокове и носиоце активности.

О реализацији мјера и остваривању циљева из Акционог плана Стратегије и напретку оствареном у систему РИФС -а, ЦХЈ МФИТ БиХ ће детаљно извјештавати Савјет министара БиХ кроз посебно поглавље о имплементацији Стратегије у оквиру редовних консолидованих годишњих извјештаја.

Институције БиХ биле су дужне донијети своје годишње акционе планове за успостављање и унапређење система интерних финансијских контрола за 2022. годину у складу са Оперативним годишњим акционим планом, препорукама интерне ревизије, препорукама Канцеларије за ревизију институција БиХ и интерним актима којима су регулисали област интерних финансијских контрола у институцији.

О реализацији мјера из годишњег акционог плана активности институције извјештавају ЦХЈ МФИТ БиХ кроз годишње извјештаје о систему ФУК-а, а ЦХЈ МФИТ БиХ извјештава Савјет министара БиХ кроз консолидовани годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле.

Објављивање форме и садржаја годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2022. годину:

ЦХЈ МФИТ БиХ је, у складу са чланом 2. Правилника о извјештавању о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ, 08.11.2022. године донијела Одлуку о објављивању форме и садржаја годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2022. годину број 03-1-16-8-310-1/22. Одлуком су прописани форма и садржај упитника годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2022. годину. Образац Годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2022. годину заједно са Упутством за израду Годишњег извјештаја је доступан у Модулу ФУК РИФС апликације. Одлуком је прописано да ће се образац Годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2022. годину попуњавати у РИФС апликацији. Све институције су биле дужне годишње извјештаје о систему финансијског управљања и контроле доставити Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине до 15. фебруара 2023. године. На основу Годишњих извјештаја о систему финансијског управљања и контроле институција Босне и Херцеговине, ЦХЈ МФИТ БиХ сачињава Консолидовани годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле за 2022. годину који доставља Савјету министара Босне и Херцеговине најкасније до 31. марта 2023. године.

Одлука о објављивању форме и садржаја годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2022. годину објављена је на интернет страници ЦХЈ МФИТ БиХ <https://chj.mft.gov.ba>, односно на страници www.mft.gov.ba, у дијелу који се односи на Централну хармонизацијску јединицу.

План и програм обуке из области финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2022. годину:

ЦХЈ МФиТ БиХ је 05.04.2022. године донијела План и програм обуке из области финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2022. годину, број 03-1-16-8-81-1/22. План и програм обуке објављен је на интернет страници ЦХЈ МФиТ БиХ <https://chj.mft.gov.ba>, односно на б страници www.mft.gov.ba, у дијелу који се односи на Централну хармонизацијску јединицу. План обуке је намијењен координаторима за ФУК и за управљање ризицима, службеницима у организационим јединицама за финансије и буџет, руководиоцима на нижем и средњем нивоу управљања у институцијама БиХ и осталим запосленим којима су руководиоци институција додијелили овлашћења и одговорности за успостављање и развој система ФУК-а.

Сврха Плана и програма обуке је упознати институције Босне и Херцеговине са степеном успостављености и планираним мјерама за даљњи развој система финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ.

План и програм обуке из области финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2022. годину састоји се од четири модула:

- (1) Модул 1: Презентација Консолидованог годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2021. годину са препорукама за унапређење система финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине;
- (2) Модул 2: Ризици у процесу јавних набавки;
- (3) Модул 3: Радионица на тему презентације функционалности RIFC апликације за ревизоре у Канцеларији за ревизију институција БиХ;
- (4) Модул 4: Инструкције за израду годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2022. годину путем модула за финансијско управљање и контролу у RIFC апликацији.

На обуке у организацији ЦХЈ МФиТ БиХ позивају се представници свих институција Босне и Херцеговине.

Обуке које су трајале по два школска часа реализоване су он-лајн путем Zoom апликације, како би се избјегли непотребни трошкови путовања учесника обука и изостанка са посла.

Први модул обуке реализован је 22. јуна 2022. године и обуци су присуствовала 56 државна службеника из 42 институција Босне и Херцеговине. На обуци су презентовано стање у области ФУК-а у институцијама БиХ и Консолидовани годишњи извјештај о систему ФУК-а у институцијама БиХ за 2021. годину. Полазницима обуке је дата информација о реализацији мјера из Оперативног годишњег акционог плана Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2021. годину. На обуци су дате препоруке за унапређење система ФУК-а и образложени закључци Савјета министара Босне и Херцеговине уз Консолидовани годишњи извјештај о систему ФУК-а за 2021. годину.

Други модул обуке из области финансијског управљања и контроле одржан је 27. и 28. септембра 2022. године. Обука се односила на ризике у процесима јавних набавки у институцијама БиХ. Због великог интересовања полазника за ову тему обуке, обука је реализована у два дана. Овој обуци је присуствовало 70 полазника из 34 институције БиХ. Учесницима обуке презентирани су примјери најчешћих пропуста уговорних органа у примјени одредби Закона о јавним набавкама, указано је на кључне ризике у провођењу процеса јавних набавки и представљени практични примјери добре праксе у провођењу поступака јавних набавки.

Трећи модул обуке из области финансијског управљања и контроле реализован је 06.12.2022. године. Трећи модул обуке је био радионица на којој су учествовали ревизори из Канцеларије за ревизију институција БиХ. Предмет он-лајн радионице је била презентација функционалности RIFC апликације у оквиру Модула за ФУК и Модула за извјештавање. Ова презентација представља наставак добре сарадње ЦХЈ МФиТ БиХ и Канцеларије за ревизију институција БиХ у праћењу и процјени система ФУК-а у складу њиховим надлежностима.

Четврти модул обуке из области финансијског управљања и контроле односио се на инструкције за израду годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине. Обука је била намијењена службеницима који су у својим институцијама задужени за припрему годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле и његово достављање ЦХЈ МФиТ БиХ. Обука је одржана 20.12.2022. године. Обуци је присуствовало 86 полазника из 62 институције Босне и Херцеговине. Полазници обуке упознати су са начином и техником израде годишњих извјештаја о систему ФУК-а путем RIFC апликације.

Поред наведеног, ЦХЈ МФиТ БиХ је у 2022. години организовала и одржала посебну обуку за чланове радне групе за ФУК у Регулаторној агенцији за комуникације.

ЦХЈ МФиТ БиХ је у 2022 години сачинила и Савјету министара Босне и Херцеговине доставила Консолидовани годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле за 2021. годину.

Консолидовани годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2021. годину урађен је на основу извјештаја које су у прописаном року доставиле 74 од 79 институција институције Босне и Херцеговине.

Консолидовани годишњи извјештај о систему ФУК-а за 2021. годину је други консолидовани извјештај који је урађен помоћу RIFC апликације.

Консолидовани годишњи извјештај о систему ФУК-а за 2021. годину садржи информације о активностима које је провела ЦХЈ МФиТ БиХ у складу са својим мандатом, информације о активностима које су спровеле институције БиХ, информације о реализацији мјера из годишњег оперативног акционог плана за развој и унапређење система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2021. годину, и препоруке за даљње унапређење система интерних контрола у институцијама Босне и Херцеговине. Савјет министара Босне и Херцеговине усвојио је Консолидовани годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле за 2021. годину на 36. сједници, одржаној 28.08.2022. године. Уз Консолидовани годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2021. годину Савјет министара Босне и Херцеговине је усвојио и закључке које је предложила ЦХЈ МФиТ БиХ.

ЦХЈ МФиТ БиХ је донијела Правилник за процјену квалитета система финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине.

Дана 05.04.2022. године, ЦХЈ МФиТ БиХ је донијела Правилник за процјену квалитета система финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине број 03-1-02-2-103-2/22. Одлука о доношењу Правилник за процјену квалитета система финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине број 03-1-02-2-103-1/22 је објављена у „Службеном гласнику БиХ“, број 22/22. Овим правилником уређују се поступци за процјену квалитета и вршење анализа система финансијског управљања и

контроле у институцијама Босне и Херцеговине, као и за извјештавање о извршеној процјени од стране ЦХЈ МФиТ БиХ. Одредбе овог правилника односе се на руководиоце институција БиХ који су одговорни за успостављање и функционисање система финансијског управљања и контроле и управљање ризицима и на ЦХЈ МФиТ БиХ. Процјену квалитета ФУК-а вршиће овлаћена особе из Одсјека за развој финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ ЦХЈ МФиТ БиХ. Овлашћене особе ће проводити процјену квалитета ФУК-а у складу са годишњим планом за процјену квалитета. Правилником су прописани критерији за одабир институција код којих ће се вршити процјена квалитета ФУК-а. ЦХЈ МФиТ БиХ може обавити процјену квалитета система финансијског управљања и контрола и на основу захтјева руководиоца институције.

ЦХЈ МФиТ БиХ је донијела Правилник о коришћењу Апликације за праћење, управљање и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине.

ЦХЈ МФиТ БиХ је 04.04.2022. године донијела Правилник о коришћењу Апликације за праћење, управљање и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле и интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине број: 01-1-02-4-99-1/22. Правилник је објављен у „Службеном гласнику БиХ“, број 21/22. РИФС апликација је софтверска апликација за унапређење система финансијског управљања и контроле, извјештавање о систему финансијског управљања и контроле, ефикасно управљање процесом интерне ревизије и извјештавање о активностима интерне ревизије. Правилником о коришћењу РИФС апликације ЦХЈ МФиТ БиХ прописује начин и услове приступа и поступке коришћења РИФС апликације. Правилником су утврђене врсте овлашћења за приступање РИФС апликацији. Институције су дужне писаним путем доставити ЦХЈ МФиТ БиХ податке о запосленима у својој институцији којима треба додијелити приступне податке за РИФС апликацију. Приступне податке додјељују администратори апликације које посебним актом именује директор ЦХЈ МФиТ БиХ.

Завршен је пројекат техничке подршке “Унапређење система интерних контрола у јавном сектору у Босни и Херцеговини”

У мају 2022. године је завршена реализација пројекта техничке подршке под називом “Унапређење система интерних контрола у јавном сектору у Босни и Херцеговини”. Пројекат је финансиран од стране ЕУ. Пројекат техничке подршке је имао четири кључна резултата:

Резултат 1: Остварено је додатно унапређење законског оквира, стандарда интерних контрола, оперативних упутства и писаних процедура за развој, спровођење и праћење алата и мјера интерних контрола у складу са стандардима и праксама Европске уније на свим нивоима БиХ.

Резултат 2: Централне хармонизацијске јединице и Координациони одбор потпуно су оперативни; свијест о финансијском управљању и контроли је на оптималном нивоу и развијене су интерне и вањске контроле квалитета за интерну ревизију.

Резултат 3: Капацитети за provedбу јавне интерне финансијске контроле (PIFC) побољшани су на свим нивоима БиХ.

Резултат 4: Процес извјештавања и припреме консолидованих годишњих извјештаја у области интерне ревизије и финансијског управљања и контроле (ФУК) је побољшан и унапријеђен, посебно захваљујући испоруци софтверске апликације за извјештавање. Поред тога, израдиће се софтвер за интерну ревизију.

У сарадњи са експертима Пројекта реализовани су сљедећи задаци:

- Припремљена је нова Стратегија развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020-2025. година,
- Донесене су Смјернице за развој управљачке одговорности у институцијама Босне и Херцеговине
- Донесене су Смјернице за управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине - Верзија 2,
- Донесен је Правилник за процјену квалитета система финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ и
- Имплементирана је PIFC апликација.

3.2. Процјена стања у области ФУК-а у институцијама БиХ

ЦХЈ МФиТ БиХ је надлежна за процјену степена успостављености система ФУК-а у институцијама БиХ. Процјена се врши обрадом годишњих извјештаја о систему ФУК-а које институције достављају ЦХЈ МФиТ БиХ. Форму и садржај обрасца годишњих извјештаја о систему ФУК-а прописује ЦХЈ МФиТ БиХ. Годишњи извјештај о систему ФУК-а у форми је упитника о самопроцјени са питањима на која се одговара са “да”, “не” или “није примјењиво”. Питања су груписана у пет група према методолошком оквиру за успостављање и развој ФУК-а и то:

- Контролно окружење
- Управљање ризицима
- Контролне активности
- Информације и комуникације и
- Праћење и процјена система ФУК-а.

Консолидовани годишњи извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2022. годину сачињен је на основу 74 годишња извјештаја о систему ФУК-а који су унесени у PIFC апликацију.

За потребе израде консолидованог годишњег извјештаја о систему ФУК-а могу бити обрађени само извјештаји који садрже одговоре на сва питања и „закључени“ у PIFC апликацији до рока за доставу извјештаја, а то је 15.02.2023. године.

Годишњи извјештај о систему ФУК-а нису доставиле сљедеће институције БиХ:

- Министарство иностраних послова БиХ
- Институт за нестала лица БиХ
- Агенција за развој високог образовања и осигурања квалитете БиХ,
- Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби БиХ и
- Савјет за државну помоћ БиХ.

Прилог: 1. Листа институција БиХ које су доставиле годишњи извјештај осистему ФУК-а за 2022. годину

ЦХЈ МФиТ БиХ нема могућност провјере тачности података достављених кроз годишње извјештаје институција БиХ. У складу са чланом 4. став (2) Правилника о извјештавању о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине, за тачност података у годишњем извјештају о систему ФУК-а одговоран је руководиоцац институције.

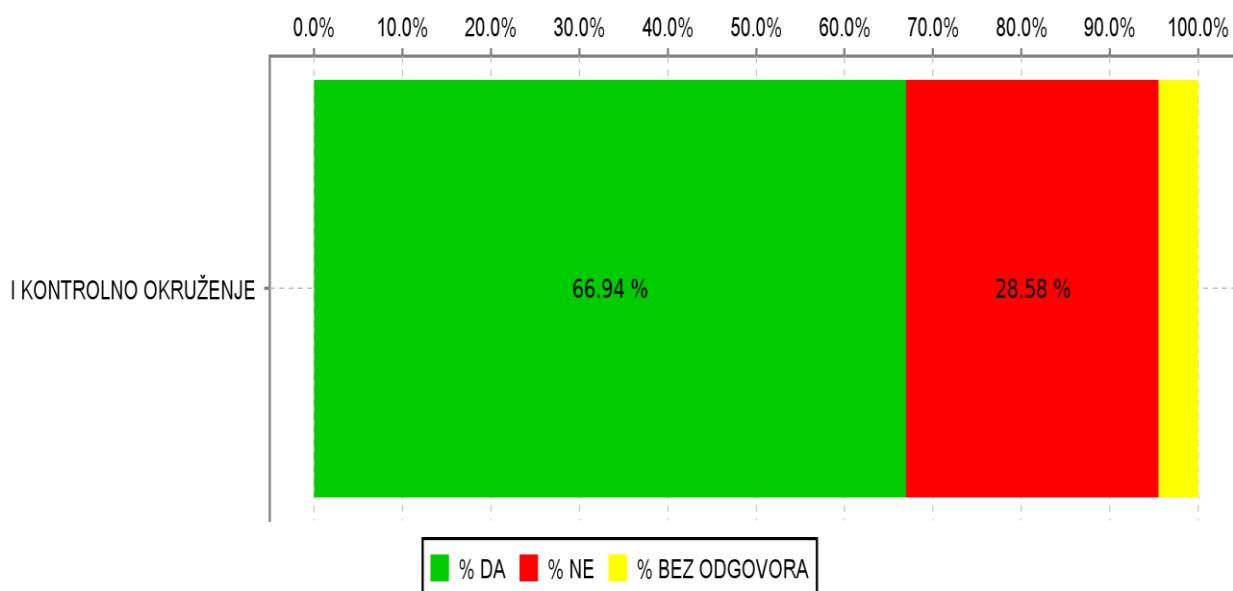
На основу достављених годишњих извјештаја институција, ЦХЈ МФиТ БиХ сачињава консолидовани годишњи извјештај о систему ФУК-а у институцијама БиХ.

У наставку извјештаја слиједи преглед стања у области ФУК-а у институцијама БиХ за 2022. годину.

I КОНТРОЛНО ОКРУЖЕЊЕ

Предуслов и основа за развој квалитетног система ФУК-а је окружење којим је могуће ефикасно управљати и које је могуће контролисати. Окружење подразумијева етичке вриједности, интегритет и компетентност запосленика, начин руковођења и стил управљања, постојање планског приступа пословању, уређену организациону структуру са јасно дефинисаним овлашћењима и одговорностима за реализацију активности, постављених циљева и управљање буџетским средствима. Контролно окружење темељ је за развој осталих компоненти финансијског управљања и контроле, обезбјеђујући дисциплину и структуру.

ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

У графикону изнад илустративно је представљен проценат позитивних, негативних и одговора „није примјењиво“ у оквиру контролног окружења на питања из упитника о самопроцјени. Према подацима из обрађених годишњих извјештаја институција Босне и Херцеговине, 66,94% одговора је позитивно на питања из области етике и интегритета, планског приступа пословању, руковођења и стила управљања, организационе структуре и управљања људским ресурсима, 28,58% одговора је негативно, а 4,48% одговора је „Није примјењиво“. Према подацима из годишњих извјештаја о систему ФУК-а за 2022. годину, институције БиХ су имале 2/3 позитивних одговора у области контролног окружења. Процент потврђених одговора у области контролног окружења у 2021. години је био 65,94%. Према овим подацима систем интерних контрола у оквиру контролног окружења је остао на истом нивоу и може се закључити да је у оквиру контролног окружења у значајној мјери успостављен систем интерних контрола.

У наставку слиједи преглед резултата анализе годишњих извјештаја институција БиХ по стандардима интерне контроле у оквиру контролног окружења:

1. Опредијељеност за интегритет и етичке вриједности

У сегменту „етичких вриједности и интегритета“ анализира се да ли су запослени упознати са Кодексом државних службеника у институцијама БиХ или етичким кодексом своје институције, да ли је нека организациона јединица или неко од запослених у институцији надлежан за надзор над примјеном Кодекса, да ли постоји пракса доношења додатних интерних упутстава, односно смјерница у вези са стандардима понашања службеника, те да ли постоји посебна пракса рјешавања могућих сукоба интереса.

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Послови надзора над спровођењем кодекса понашања су делегирани на одређену организациону јединицу или запосленог код 34 институције БиХ. Јасна правила (интерни акти) којима се дефинишу ситуације потенцијалних сукоба интереса и начин поступања постоје код 47 институција. У 2022. години је било укупно 6 притужби на непоштивање Кодекса, а покренуто је 8 дисциплинских поступака.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Потребно је обезбиједити да су сви запослени упознати са етичким кодексом запослених,*
- *Делегирати овлаштења и одговорности праћења примјене одредби из кодекса понашања на запослене или одређену организациону јединицу,*
- *Потребно је интерним процедурама или правилницима о унутрашњој организацији регулисати рјешавање евентуалних случајева сукоба интереса и мјере у случају непоштивања Кодекса,*

Прилог: 2. ПРИНЦИП/ГРУПА ПИТАЊА: Етика и интегритет

2. Плански приступ пословању (мисија, визија, циљеви)

Плански приступ пословању подразумијева да институција има дефинисану мисију, да руководилац институције и сви запослени разумију сопствену мисију, да се утврђују средњорочни циљеви, програми кроз које ће се реализовати постављени циљеви, обезбјеђује повезаност стратешких планских докумената и програма са оперативним плановима и утврђују ризици у односу на постављене циљеве.

Институције БиХ у складу са расположивим ресурсима доносе планове којима се дефинишу активности неопходне за остваривање циљева како би ризици од неостваривања циљева били минимални.

Плански приступ пословању у институцијама Босне и Херцеговине детаљно је уређен прописима као што су: Одлука о поступку средњорочног планирања, праћења и извјештавања у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, број: 62/14), Упутство о методологији у поступку средњорочног планирања, праћења и извјештавања у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, број: 44/15), Одлука о годишњем планирању рада и начину праћења и извјештавања у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, број: 94/14), Упутство о начину припреме годишњег програма рада и извјештаја о раду у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број: 45/15) и Упутство о измјени и допуни Упутства о начину припреме годишњег програма рада и извјештаја о раду у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број: 64/18).

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Анализирањем годишњих извјештаја о систему ФУК-а за 2022. годину, у дијелу који се односи на плански приступ пословању институција БиХ, може се закључити да у оквиру планског приступа пословању није било значајнијих промјена у односу на прошлу годину.

Интерну процедуру за израду средњорочног плана рада имају 52 институције. Исти податак смо имали и у Консолидованом годишњем извјештају за ФУК за 2021. годину. Педесет и девет институција има интерном процедуром одређену организациону јединицу или именованог координатора за процес средњорочног планирања. Двадесет пет институције су дале потврдан одговор на питање „да ли се у процесу средњорочног планирања спроводи управљање ризицима“. Још увијек није реализован закључак Савјета министара којим се задужују Дирекција за економско планирање Босне и Херцеговине и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да приликом ажурирања подзаконских аката у области средњорочног планирања у исте уграде обавезу и дефинишу методологију за процес управљања ризицима у процесу средњорочног и програмског планирања. У модулу за ФУК у PiFC апликацији дате су категорије ризика. Једна од категорија ризика је “Стратешки ризик“. То значи да институције БиХ могу, за циљеве пословних процеса који директно утичу на реализацију циљева из средњорочног плана рада, идентификовати и процијенити ризике без обзира на то што то још увијек није, као обавеза, уређено прописима из области средњорочног планирања

Анализирајући образложења која су 25 институција дале уз одговор „ДА“ на ово питање установили смо да ипак већина од ових 25 институција не врши идентификацију и

праћење ризика у односу на своје средњорочне циљеве кроз PiFC апликацију, јер су најчешће наведена образложења:

- *Проведена SWOT анализа. Ове анализе могу да омогуће препознавање проблема или узрока неких ризика, али њихово спровођење не може замијенити процес идентификације и проције ризика који су прописани методологијом у Смјерницама за управљање ризицима у институцијама БиХ – Верзија 2, а подржана је PiFC апликацијом.*
- *Годишњи програми рада институција*
- *Прописи који уређују област средњорочног планирања,*
- *Полугодишњи и годишњи извјештаји о раду запослених и слично.*

Шездесет три институције су дале потврдан одговор на питање: Да ли све организационе јединице учествују у припреми буџетског захтјева?

ПРЕПОРУКЕ:

- *Реализовати закључак Савјета министара Босне и Херцеговине који је донесен приликом усвајања Консолидованог годишњег извјештаја о систему ФУК-а за 2017. годину, а који гласи: „Задужењу се Дирекција за економско планирање Босне и Херцеговине и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да приликом ажурирања подзаконских аката у области средњорочног планирања у исте уграде обавезу и дефинишу методологију за процес управљања ризицима у процесу средњорочног и програмског планирања“,*
- *Донијети интерну процедуру за израду средњорочног плана рада којом ће се именовати координатор за средњорочно планирање и утврдити обавезе и одговорности свих организационих јединица у институцији и њихових руководилаца у процесу средњорочног планирања,*
- *Интерном процедуром додијелити обавезе и одговорности свих организационих јединица у процесу израде буџетског захтјева и обезбиједити примјену те процедуре,*
- *Идентификовати и процијенити ризике који се односе на пословне процесе који директно утичу на реализацију циљева из средњорочних планова рада институције коришћењем PiFC апликације,*
- *Ускладити постављене циљеве и активности са расположивим буџетским средствима.*

Прилог: 3. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Плански приступ пословању

3. Руковођење и стил управљања

У складу са Законом о финансирању институција БиХ крајњу одговорност за успостављање и развој система ФУК-а сноси руководилац институције, те је руководилац институције одговоран за:

- успостављање, спровођење и развој ФУК-а,
- израду интерних прописа о ФУК-у и успостављање система финансијског управљања и контроле у свим организационим јединицама у оквиру институције, те у односу на све програме и процесе које извршава институција,
- осигуравање ревизорског трага за све финансијске и друге трансакције које су извршене у извјештајном периоду и
- израду и достављање годишњег извјештаја о финансијском управљању и контроли ЦХЈ МФиТ БиХ.

ЦХЈ МФиТ БиХ је усвојила Смјернице за развој управљачке одговорности у институцијама БиХ, које би требало да пруже подршку практичној имплементацији управљачке одговорности у институцијама Босне и Херцеговине, а посебно у погледу делегирања овлашћења и одговорности.

Начин руковођења и стил управљања су показатељи колико је проактиван приступ руководиоца институције управљању уопште, односно колико је руководилац информисан и инволвиран у све процесе од планирања до извјештавања о реализацији планова.

Важно је нагласити да су за успостављање и развој система ФУК-а одговорни и руководиоци свих организационих јединица у складу са њиховим надлежностима и додијељеним овлашћењима.

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Према подацима из годишњих извјештаја о ФУК-у за 2022. годину, око 2/3 одговора из области руковођења и стила управљања у институцијама БиХ су потврдни, а питања се односе на активно учешће руководиоца у припреми планских докумената, извјештавању о реализацији циљева из планских докумената и слично. Свијест руководиоца на свим нивоима управљања о финансијском управљању и контроли треба бити на вишем нивоу. Потребно је боље упознати руководиоце са значајем и користима квалитетног система финансијског управљања и контроле. Укључити руководиоце на вишем и средњем нивоу управљања у едукације из области финансијског управљања и контроле. Интерним процедурама јасно дефинисати одговорности и овлашћења свих учесника у кључним пословним процесима са прецизним упутама о одговорности, динамици и роковима извјештавања руководиоца институција о спровођењу тих процеса.

ПРЕПОРУКЕ:

- У процесу руковођења користити препоруке из Смјерница за развој управљачке одговорности у институцијама БиХ,
- Укључити руководиоце на вишем и средњем нивоу управљања у едукације из области финансијског управљања и контроле,
- Донијети интерне процедуре којима ће се јасно дефинисати овлашћења и одговорности свих учесника у кључним пословним процесима с прецизним упутама

о динамици и роковима извјештавања руководиоца институција о спровођењу тих процеса,

- *Редовно одржавати колегијуме на највишем нивоу управљања,*
- *На колегијумима расправљати о кључним пословним процесима у институцији,*
- *Водити записнике о одржаним колегијумима.*

Прилог: 4. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Руковођење и стил управљања

4. Организациона структура, овлашћења и одговорности, систем извјештавања

Организациона структура, односно унутрашња организација институција, треба да буде успостављена тако да обезбиди реализацију основних функција институција произишких из мисије институције и постављених циљева пословања. Правилници о унутрашњој организацији садрже описе послова које обављају поједине организационе јединице и уређују њелокруг рада тих организационих јединица. Овлашћења и одговорности, задаци и обавезе извјештавања о остварењу циљева за сваки дио организационе структуре требају бити јасни, дефинисани у писаном облику и запосленици морају бити са њима упознати. Руководилац институције детаљније уређује овлашћења и одговорности за реализацију циљева и управљање буџетским средствима доношењем посебних одлука. Организациона структура ажурира се у складу са промјенама у пословању које произлазе из измјене прописа, циљева пословања, начина пословања и слично. Паралелно са развојем линија овлашћења и одговорности треба развијати и линије извјештавања. У складу са наведеним, потребно је развијати интерне системе извјештавања о реализацији постављених циљева, о начину управљања буџетским средствима и слично.

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Према подацима добијеним из годишњих извјештаја о систему ФУК-а за 2022. годину, у 66 институције БиХ именовано је лице задужено за финансијско управљање и контролу, а 61 институције формирале су радну групу за финансијско управљање и контролу.

Шездесет седам институција је интерним актом утврдило задатке лица/радне групе која је именована за финансијско управљање и контролу, а од тога је код 58 институције именованим лицима додијељена одговорност да руководиоца институције редовно извјештавају о стању у области ФУК-а у институцији. Поступак измјене правилника о унутрашњој организацији у смислу дефинисања обавеза руководиоца на свим нивоима за успостављање, развој и провођење система финансијског управљања и контроле у складу са Одлуком о измјенама и допуни Одлуке о разврставању радних мјеста и критеријумима за опис послова радних мјеста у институцијама Босне и Херцеговине није покренут у 15 институција, а 39 институција су завршиле овај процес. Шездесет и једна институција тврди да је успостављено делегирање овлашћења и одговорности од стране вишег руководства на руководиоце на нижем нивоу управљања. У институцијама се још увијек не сачињавају интерни извјештаји о стању у области ФУК-а, реализацији циљева, извршењу буџета и слично. У само 15 институција су попуњена сва радна мјеста у организационим јединицама за финансије. Двадесет и четири институције сматрају да немају довољан број лиценци за рад на ИСФУ систему.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Потребно је именовати лице/радну групу задужену за финансијско управљање и контролу у институцијама, као и обезбиједити снажнију подршку руководства лицима именованим за ФУК,*
- *Интерним актима утврдити обавезу извјештавања највишег руководства од стране лица којима су додијељена овлашћења за финансијско управљање и контролу,*
- *Јасно делегирати послове који се односе на финансијско управљање и контролу на све запослене,*
- *Ажурирати правилник о унутрашњој организацији институције у смислу дефинисања обавеза руководиоца на свим нивоима за успостављање, развој и спровођење система финансијског управљања и контроле и управљања ризицима из њихове надлежности,*
- *Анализирати стварне потребе за бројем запослених у организационим јединицама за финансије и у складу са закључцима анализе покренути измјене Правилника о унутрашњој организацији институције или процес запошљавања у организационој јединици за финансије.*

Прилог: 5. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Организациона структура, овлашћења и одговорности, систем извјештавања

5. Управљање људским ресурсима

Управљање људским ресурсима представља једно од важних подручја за развој контролног окружења, а самим тим и система ФУК-а. Управљање људским ресурсима обухвата активности у вези са: утврђивањем знања и вјештина потребних за свако радно мјесто, развојем вјештина запослених потребних за побољшање ефикасности пословања, израдом планова обуке и вођењем евиденције о присуству обукама, праћење и оцјењивање рада запослених и провођење мотивационих мјера ради побољшања резултата рада.

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Планове стручног усавршавања за своје уопсленике припремају 64 институције БиХ, а евиденцију присуства обукама воде 63 институције. У овом аспекту управљања људским ресурсима је остварен одређени напредак у односу на прошлу годину. Већина институција упућује своје запослене на обуке из области које су кључне за унапређење интерних контрола.

Тридесет три институције су изјавиле да у свом буџету планирају и имају средства за исплату накнада управних и надзорних одбора, вијећа, комисија и слично. Међутим, од тих 33 институција само 18 институција има интерну процедуру којом детаљније уређују право, услове и начин исплате ових накнада.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Укључити већи број запослених у обуке из области ФУК-а,*
- *Доносити планове стручног усавршавања и водити евиденцију о присуству обукама са циљем процјене примјене принципа “вриједност за новац”,*
- *Евиденција о присуству обукама треба да буде саставни дио неког интерног извјештаја који се доставља руководиоцу институције, или се доставља као посебан извјештај,*
- *Донијети интерне процедуре о исплаћавању накнада члановима управних или надзорних одбора, савјета или комисија у институцијама које врше исплату тих накнада.*

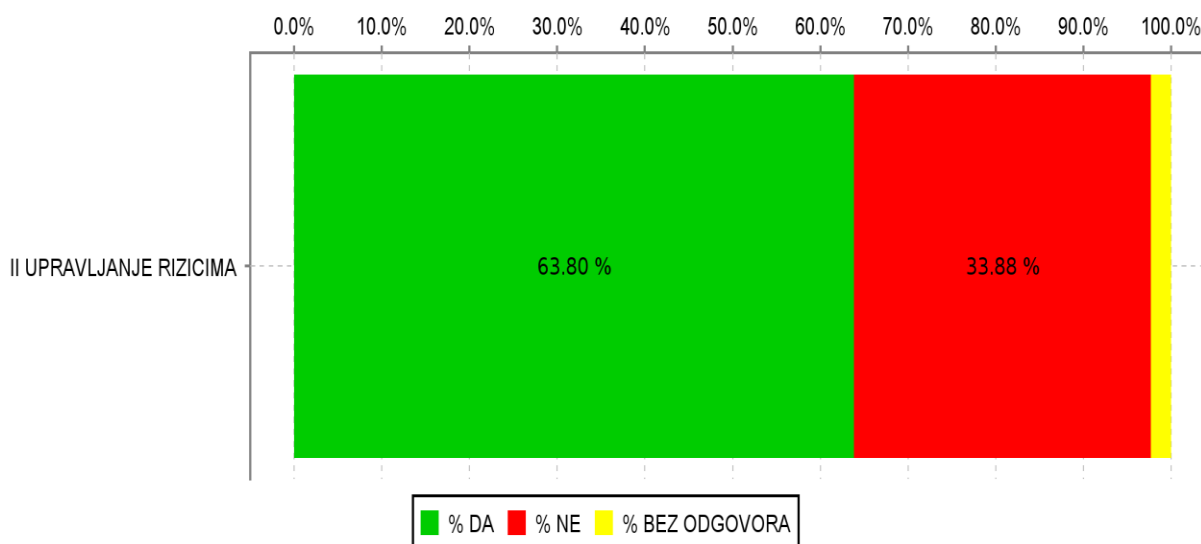
Прилог: 6. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Управљање људским ресурсима (план рада и праћење успјешности остварених резултата запослених)

II УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА

Ризик је вјероватноћа да ће се десити неки догађај који може утицати на остваривање циљева институције. Управљање ризицима дефинише се као цјелокупан процес утврђивања, процјењивања и праћења ризика за остварење циљева институције, као и предузимање потребних активности, посебно кроз систем финансијског управљања и контроле у сврху смањења ризика. Управљање ризицима је процес који се одвија континуирано, захтијева ангажовање што већег број учесника и примјену методологије прописане Смјерницама за управљање ризицима у институцијама БиХ – Верзија 2. Циљ овог процеса је реализовати циљеве институције, а ризике избјећи или умањити њихов утицај. Ризике треба посматрати искључиво као будуће догађаје који су пријетња остварењу циљева, програма или пружања квалитетних услуга грађанима. Управљање ризицима обухвата активности у вези са развојем процеса управљања, планирања и доношења одлука. За управљање ризицима одговоран је руководиоца институције.

Како би управљање ризицима испунило своју сврху, потребно је повезати и ускладити циљеве из средњорочних планова институција са циљевима из годишњих и оперативних планова рада (програма) институције и њених организационих јединица.

ГРАФИКОН: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

На 63,80% питања из упитника о самопроцјени која се односе на процес управљања ризицима институција Босне и Херцеговине су дале потврдне одговоре. Негативни одговори су дати на 33,88 % питања у институцијама Босне и Херцеговине. Посматрано са становишта дефиниције финансијског управљања и контроле, по којој се процес финансијског управљања и контроле заснива на управљању ризицима, онда се може закључити да 1/3 институција БиХ још увијек нису почеле поступати у складу са прописима који уређују област финансијског управљања и контроле, односно процеса управљања ризицима. ЦХЈ МФиТ БиХ је 2020. године донијела нове Смјернице за управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине – Верзија 2. Методологија управљања ризицима, која је прописана новим Смјерницама, у потпуности је подржана функционалностима RIFC апликације. У складу са Одлуком о објављивању Смјерница – Верзија 2, исте ће се почети примјењивати у току имплементације RIFC апликације, а њихова примјена ће бити обавезна у институцијама БиХ након преласка са тестног на продукционо окружење. Преласком са тестне фазе RIFC апликације на продукциону, у јулу 2022. године, створени су предуслови за примјену нове методологије управљања ризицима путем RIFC апликације. ЦХЈ МФиТ БиХ је о томе донијела Одлуку о престанку примјене Смјерница за провођење процеса управљања ризицима у институцијама БиХ и Одлуке о објављивању Смјерница за провођење процеса управљања ризицима у институцијама БиХ („Службени гласник БиХ“, број 64/22).

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Увидом у годишње извјештаје о систему ФУК-а за 2022. годину, установили смо да су 52 институције БиХ формирале Регистар ризика у RIFC апликацији, односно да 22 институције, од 74 које су доставиле годишњи извјештај о систему ФУК-а а 2022.

годину, још увијек нису формирале регистар ризика у RIFC апликацији. Подсећамо да је примјена RIFC апликације и свих њених модула обавезна за све институције БиХ од момента преласка са тестног окружења на продукционо окружење Апликације. Ова обавеза је прописана Правилником о коришћењу RIFC апликације, који је ЦХЈ МФиТ БиХ донијела у 2022. години („Службени гласник БиХ“, број 21/22). Сва питања у обрасцу годишњег извјештаја о систему ФУК-а за 2022. годину, која се односе на процес управљања ризицима, се односе на примјену RIFC апликације. Питања која се односе на постојање, ажурирање, процјену ризика, анализу узрока ризика и сл. могу имати потврдан одговор само ако су те активности проведене кроз RIFC апликацију. Регистар ризика је ажуриран код 50 институције које имају формиран регистар ризика у RIFC апликацији. На питање „Да ли институција утврђује ризике који могу утицати на реализацију циљева из средњорочних и годишњих планова рада“ 49 институција је дало потврдан одговор. Педесет и четири институције БиХ врше процјену вјероватноће и утицаја ризика, а анализу узрока ризика кроз RIFC апликацију проводи 36 институција БиХ. Педесет и четири институције БиХ извјештавају руководиоца институције о стању најзначајнијих ризика. Мјере поступања по ризицима су донесене код 52 институције БиХ, а квантифицирање ризика се проводи код само 8 институција БиХ. Ризике везане за циљеве пословних процеса утврђује 59 институција. У 56 институција је именовано лице задужено за координацију активности у успостављању процеса управљања ризицима.

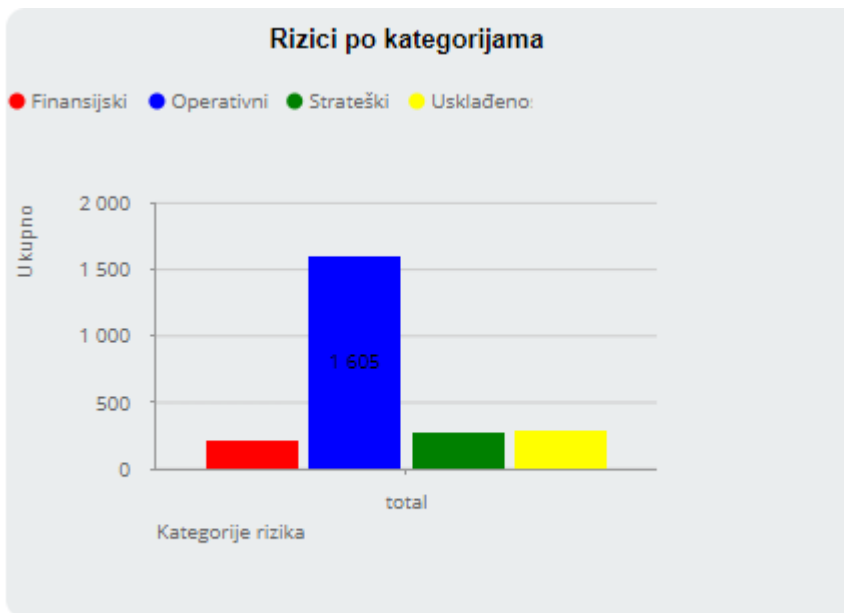
Институције БиХ су у свом пословању препознале највећи број оперативних ризика (преко 90%), затим су то ризици усклађености и стратешки ризици, и на крају финансијски ризици који су најмање заступљени. Највећи број идентификованих инхерентних ризика је оцијењен оцјеном од 12-16 (средњи ризик), затим високи па ниски ризици.

Највећи број резидуалних ризика је оцијењен оцјеном од 2-5 (низак ризик), затим средњи, висок, па критичан ризик. Посматрајући резултате управљања ризицима, на основу података из годишњих извјештаја о систему ФУК-а за 2022. годину, у институцијама БиХ нема високих ризика. Мјере које се спроводе у циљу смањења или избјегавања ризика су адекватне. Судаћи на основу тога, систем интерних контрола у институцијама БиХ има карактеристике квалитетног система интерних контрола. Међутим, препоруке ЦХЈ МФиТ БиХ, Канцеларије за ревизију институција БиХ и закључци Савјета министара БиХ су још увијек многобројни и не реализују се у потпуности и благовремено од стране институција БиХ.

ПРЕПОРУКЕ:

- Процес управљања ризицима вршити у складу са методологијом прописаном Смјерницама за управљање ризицима у институцијама Босне и Херцеговине-Верзија 2,
- Делегирати овлашћења и одговорности на руководиоце средњег и вишег нивоа управљања у процес управљања ризицима,
- Потребно је извршити анализу узрока ризика и процјену ризика према вјероватноћи настанка и утицају,

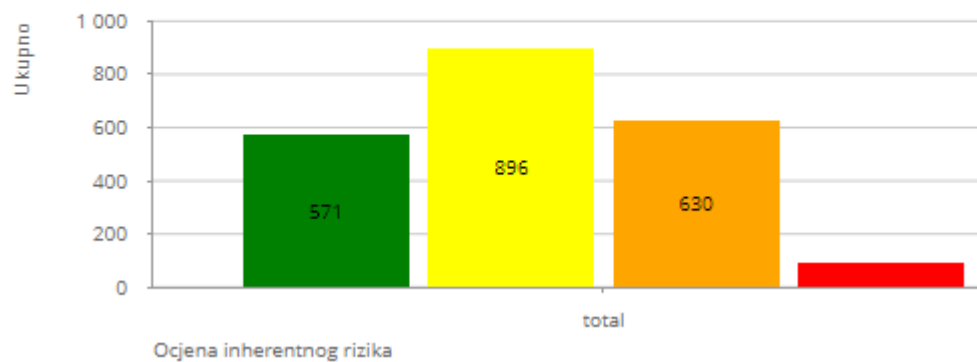
- *Формирати регистре ризика и ажурирати их најмање једном годишње путем RIFC апликације,*
- *Квантификовати ризике у случају кад је то могуће,*
- *Потребно је извршити утврђивање кључних ризика који могу утицати на реализацију циљева из средњорочног, односно годишњих планова рада институције, као и циљева пословних процеса,*
- *Приликом идентификовања ризика, посебно обратити пажњу на препоруке Канцеларије за ревизију, с обзиром на то да највећи број препорука Канцеларије за ревизију указује на ризике у пословању институција,*
- *Потребно је успоставити систем извештавања за праћење најзначајнијих ризика.*

Rizici po ocjeni inherentnog rizika

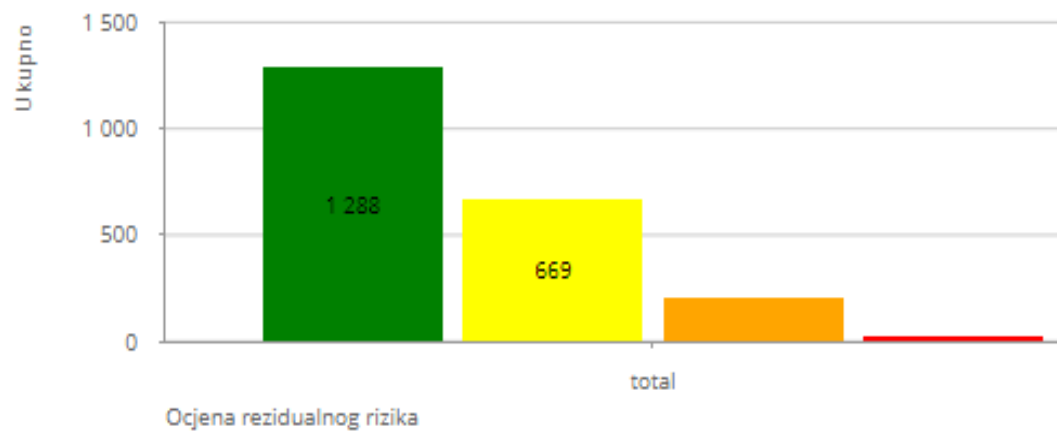
Rizici po ocjeni inherentnog rizika

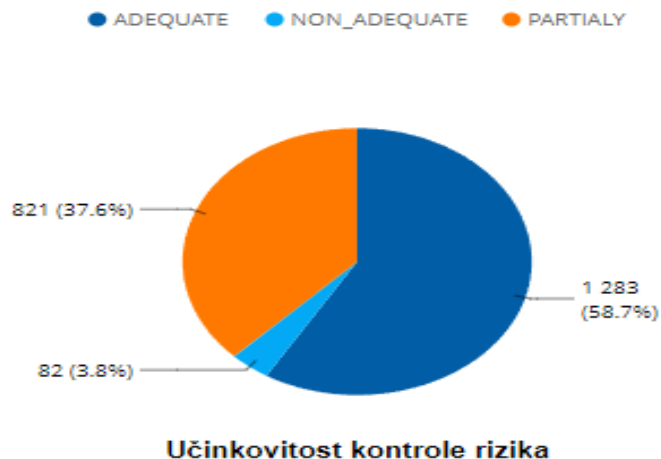
● Nizak ● Srednji ● Visok ● Kritičar

Rizici po ocjeni rezidualnog rizika

● Nizak ● Srednji ● Visok ● Kritičar

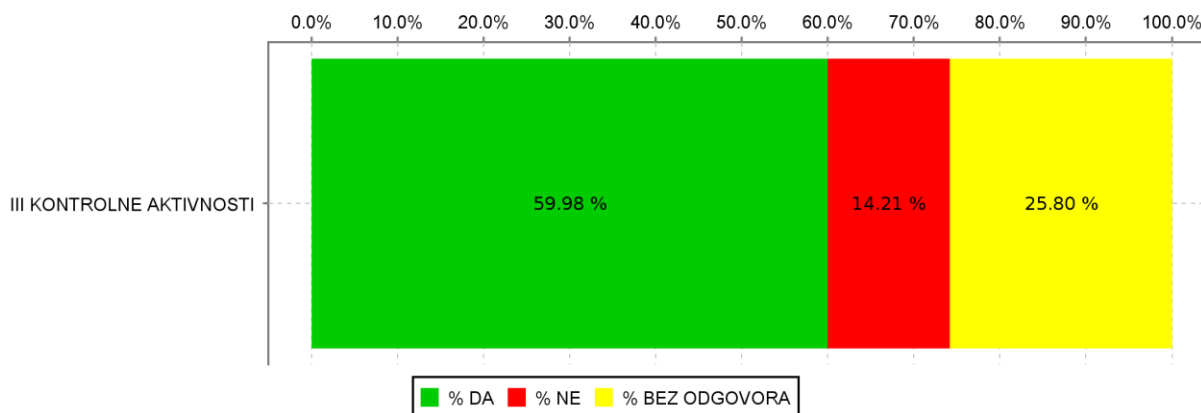
Прилог: 7. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: II УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА

III КОНТРОЛНЕ АКТИВНОСТИ

Контролне активности обухватају интерне процедуре које прописују поступке, мјере, активности и контроле које институције предузимају ради смањења ризика, а у сврху реализације постављених циљева пословања. Сврха контролних активности је обезбиједити законитост и правилност у пословању, економично, ефикасно и ефективно располагање приходима, расходима, имовином и обавезама. Контролне активности динамичне су и подложне промјенама и морају се развијати као одговор на вањске факторе, ризике, промјене приоритета, техничких достигнућа, организационих односа и сл, а мијењају се на иницијативу руководства или као одговор на налазе и препоруке интерне и/или екстерне ревизије. Руководство је дужно осигурати досљедну и потпуну примјену контролних активности без изузетака.

Контролне активности требају бити трошковно оправдане, односно трошкови контрола не смију бити већи од остварене користи. Контролне активности морају бити документоване и требају их досљедно примјењивати сви запослени.

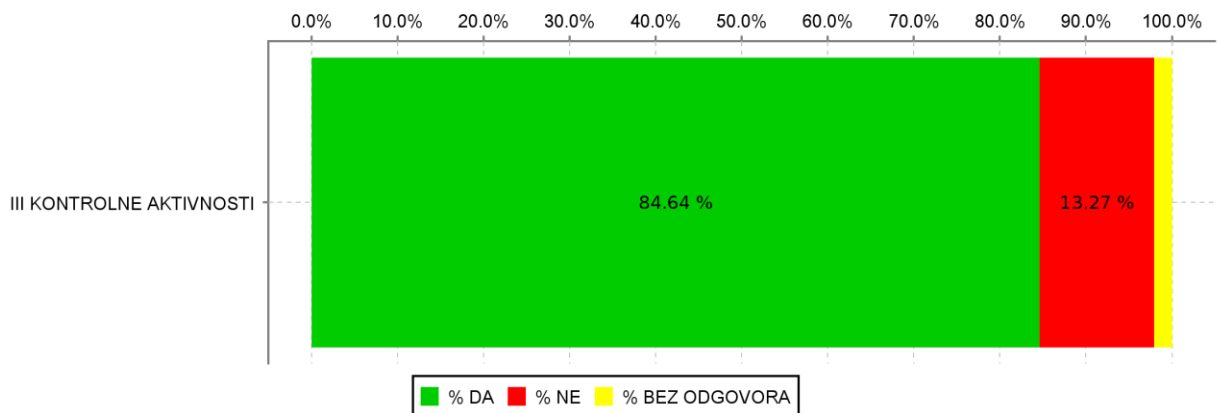
ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

На графикону изнад може се виђети да 59,98% институција има потврдне одговоре на питања из упитника о самопроцјени која се односе на контролне активности. Међутим, питања из овог дијела обрасца извјештаја нису примјенељива на све институције, што значи да све институције не дају одговоре на сва питања. Због тога 25,80% институција има одговор “није примјенељиво” у овој групи питања. Негативне одговоре дало је 14,21% институција.

1. Примјена контролних активности кроз политике и процедуре

ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ

Овај дио консолидованог годишњег извјештаја о систему ФУК-а у институцијама Босне и Херцеговине односи се на процјену унапређења ФУК-а кроз постојање и примјену политика и процедура које институције БиХ доносе и примјењују. У упитнику о самопроцјени (дио: политике и процедуре) наведена су питања која се односе на постојање интерних процедура за кључне пословне процесе, односно пословне процесе које би све институције Босне и Херцеговине морале уредити интерним процедурама. Према резултатима анализе достављених годишњих извјештаја о систем ФУК-а, једино на питање “Да ли имате писану процедуру за подстицајне мјере и награде запосленим за изузетан учинак у раду“ и питање „Да ли имате интерну процедуру за коришћење телефона“ све институције имају потврдан одговор. Забрињавајући су подаци да све институције још увијек немају процедуру о: изради и завршењу буџета, за процес евиденције пословних догађаја и трансакција (запримање, обрада, контрола, евидентирање обавеза, уговора, наруџбеница, рачуна – улазних и излазних), о пословној кореспонденцији, чувању и архивирању документације, о вођењу и чувању персоналних досијеа и сл. Наведени пословни процеси се одвијају у свим институцијама БиХ и све су дужне интерним процедурама уредити наведене процесе, а и друге процесе за које су надлежне. Према подацима из годишњих извјештаја о систему ФУК-а за 2022. годину, 64 институције сматрају да њихове интерне процедуре имају јасно дефинисана овлашћења, одговорности, рокове и контролне механизме за сваку активност.

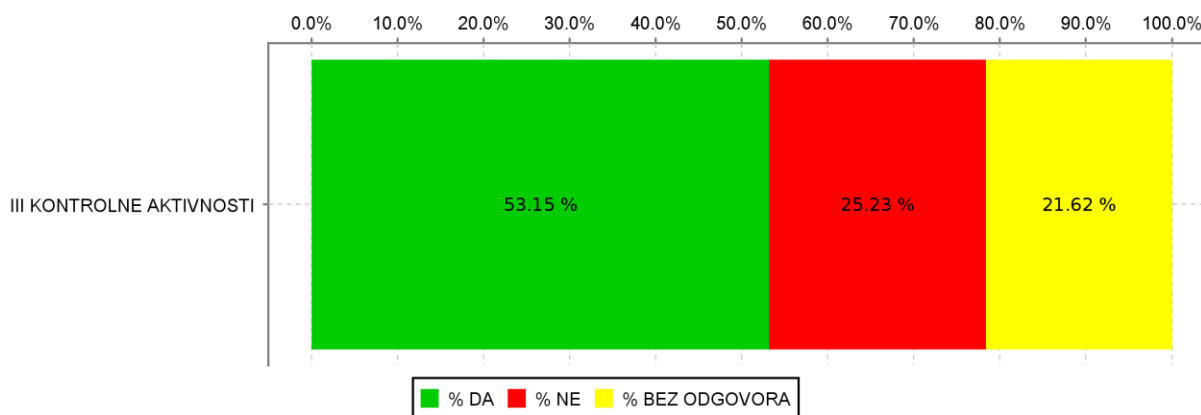
У току 2022. године је 47 институција ажурирало своје интерне процедуре као резултат одговора/мјера на неки од утврђених ризика. Механизми за праћење примјене интерних процедура успостављени су код 55 институција БиХ.

ПРЕПОРУКЕ:

- Донијети интерне процедуре којима се уређују кључни пословни процеси у институцијама и интерне процедуре којима се уређују пословни процеси који су мандат и надлежност институције,
- У писаним процедурама јасно дефинисати овлашћења и одговорности свих учесника одређеног пословног процеса, рокове и контроле за сваку активност, како би се обезбиједило да се пословни процеси одвијају у складу са прописима, на економичан, ефикасан и ефективан начин поштујући принцип „вриједност за новац“,
- У изради интерних процедура узети у обзир ризике који се односе на сваку активност,
- Интерним процедурама осигурати постојање „ревизорског трага“,
- Обезбиједити праћење досљедне примјене свих прописаних контрола из интерних процедура,
- Редовно ажурирати интерне процедуре у складу са измијењеним околностима у вањском и унутрашњем окружењу и обезбиједити њихову доступност свим запосленим.

2. Принцип раздвајања дужности

ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ

Судећи према одговорима добијеним од институција БиХ, принцип раздвајања дужности у институцијама Босне и Херцеговине није успостављен и не примјењује се у складу са захтјевима Стандарда интерне контроле у институцијама Босне и

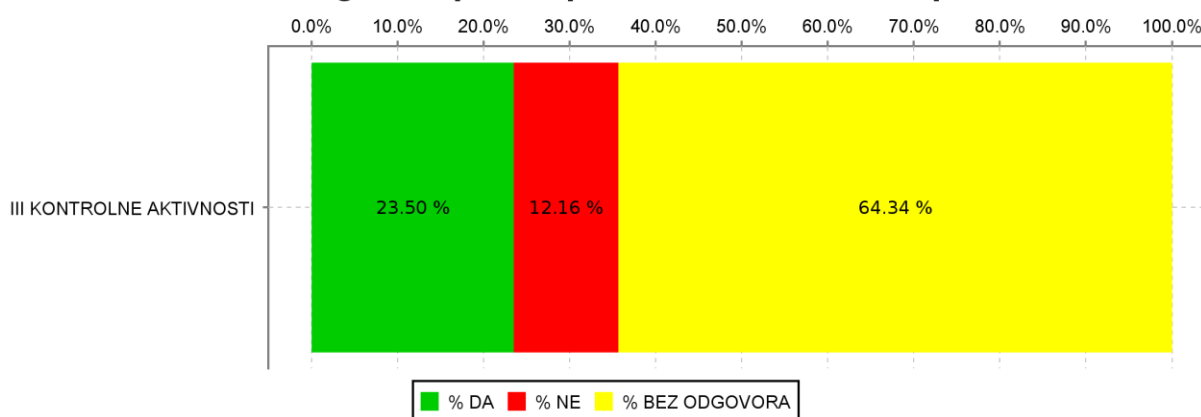
Херцеговине. Примјена принципа раздвајања дужности није обезбијеђена у потпуности чак ни кроз интерне процедуре. Примјена начела раздвајања дужности обезбијеђена је код 69 институција. Раздвајање дужности у ИТ системима обезбијеђено је само код 32 институције, односно 34 институције нису осигурале примјену раздвајања дужности у ИТ системима. Резултати анализе одговора у области раздвајања дужности указују на висок ризик од евентуалне преваре, проневјере, злоупотребе положаја или евентуалне ненамјерне грешке у раду. Начело раздвајања дужности нужно је успоставити како ниједан појединац не би истовремено био одговоран за покретање трансакције, одобравање трансакције, евидентирање трансакције и усклађивање, чиме ће се смањити могућност да једна особа буде у прилици направити и сакрити грешке, неправилности и преваре у обављању својих дужности.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Обезбиједити примјену начела раздвајања дужности у свим пословним процесима, а посебно у пословним процесима у којима постоји више ризика да ће запослени направити и сакрити грешку, неправилност или превару,*
- *Обезбиједити примјену начела раздвајања дужности у ИТ системима да би се обезбиједило да исто лице не врши све фазе ИТ операција (нпр. инсталисање софтвера, програмирање, тестирање, одржавање),*
- *Обезбиједити примјену начела раздвајања дужности кроз интерне акте као што су интерне процедуре, одлуке или рјешења,*
- *Посебну пажњу посветити примјени начела раздвајања дужности, примјени контролних поступака и осигурању постојања ревизорског трага у институцијама са мањим бројем запослених*

3. Примјена ех-анте и ех-пост контрола

ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ

Ова група питања углавном се односи на институције које у свом буџету имају планирана средства за текуће и капиталне трансфере и грантове. Због тога највећи

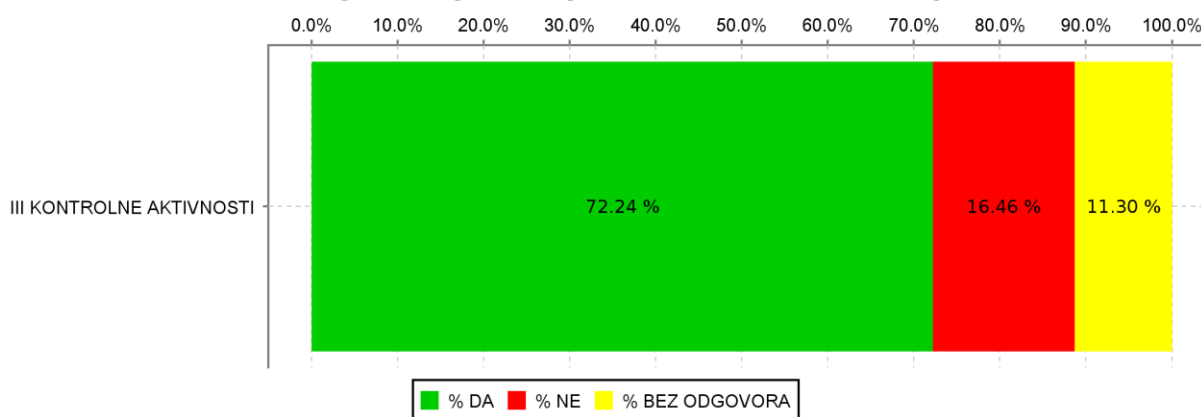
број институција, чак 64,34%, на ова питања има одговор „није примјењиво“. Потврдне одговоре је дало 23,50% институција, а негативне одговоре 12,16% институција. На питање „Да ли је усвојен план набавке за претходну годину и објављен на веб страници институције у складу са чланом 17. Закона о јавним набавкама“ потврдан одговор су дале 73 институција, а план је реализован планираном динамиком код 59 институција. Контрола оправданости набавке роба и услуга је интерном процедуром предвиђена код 60 институција. Интерним контролама које се односе на планирање, исплату и контролу намјенске потрошње средстава за текуће и капиталне трансфере и грантове треба посветити више пажње. Потребно је јасније дефинисати критерије за додјелу средстава за ове намјене, провести анализу оправданости додјеле средстава и проводити контролу намјенске потрошње додијељених средстава.

ПРЕПОРУКЕ:

- Интерном процедуром обезбиједити контролу основности и оправданости планирања средстава за набавке роба и услуга у институцијама,
- Обезбиједити благовремено доношење одлука о исплатама текућих и капиталних трансфера и грантова,
- Обезбиједити спровођење контроле намјенског трошења додијељених средстава као дио редовног посла,
- У уговорима о додјели трансфера и грантова обезбиједити заштиту финансијских интереса институција које додјељују те трансфере и грантове.

4. Принцип заштите ресурса/имовине

ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

У оквиру ове групе питања 72,24% институција је дало потврдне одговоре, 16,46% институција је дало негативне одговоре, а 11,30% институција је дало одговор „није примјењиво“. Све институције су дале потврдан одговор само на једно питање, и то:

Да ли се благовремено врши попис имовине, обавеза и потраживања. Педесет девет институција је успоставило контроле како би се спријечио неовлаштени физички приступ (опреми и инсталацијама. На питање: Да ли су успостављене контроле како би се спријечио губитак и разоткривање података, 58 институција је дало потврдан одговор, а на питање: Да ли су успостављене контроле како би се спријечиле неовлаштене измјене података у постојећим софтверима, 60 институција је дало потврдан одговор.

Сврха финансијског управљања и контроле је, између осталог, заштита имовине и других ресурса од губитака узрокованих лошим управљањем, неоправданим трошењем и коришћењем, те од неправилности и превара.

Потребно је интерним процедурама уредити ове области како би се спријечиле неовлашћене измјене у постојећим софтверима, спријечио губитак и разоткривање података или неовлашћен физички приступ имовини.

ПРЕПОРУКЕ:

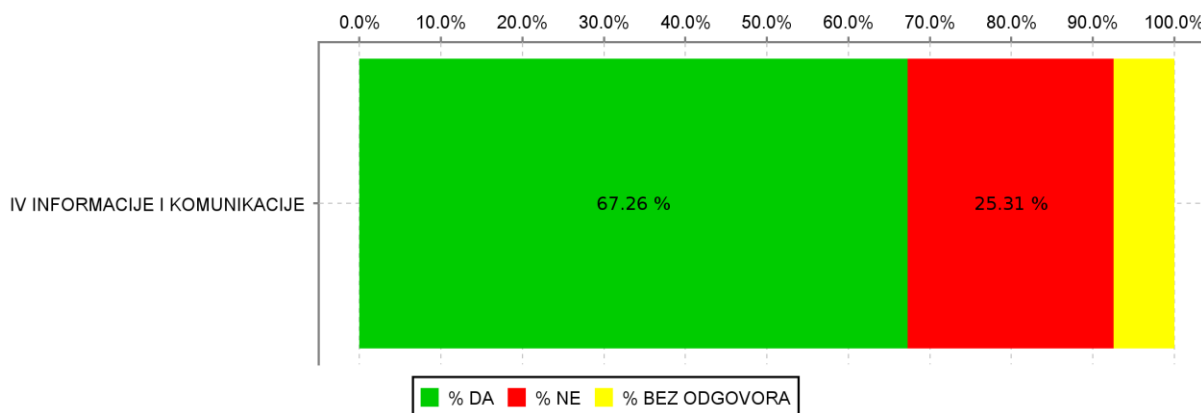
- *Потребно је успоставити адекватне контроле како би се заштитила имовина од неовлашћеног приступа и губитак и разоткривање података,*
- *Обим контрола треба бити пропорционалан идентификованим ризицима, утицају привременог или трајног губитка имовине или неовлашћеног коришћења или отуђења.*
- *Обезбиједити наплату и праћење потраживања и прихода.*

Прилог: 8. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Контролне активности

IV ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ

Како би било могуће на економичан, ефикасан и ефективан начин управљати приходима, расходима, имовином, обавезама, доносити одлуке, пратити реализацију постављених циљева, остварених резултата, анализирати одступања и сл, потребно је располагати релевантним, благовременим, потпуним и тачним подацима. Повезивањем таквих података стварају се информације потребне за одлучивање. Квалитет информације у смислу њене благовремености, релевантности, тачности и доступности, условљава квалитет одлуке. Поред информација, важан је и систем комуникација којим се те информације преносе (ко преноси информације, коме преноси и на који начин).

ГРАФИКОН: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

Анализом података из годишњих извјештаја о систему ФУК-а за 2022. годину закључено је да 67,26 % институција БиХ дало потврдне одговоре на питања из области информације и комуникације, док је 25,31% одговора негативно. Пословни процеси су пописани и формирана је мапа пословних процеса у RIFC апликацији у 59 институцији Босне и Херцеговине. Попис пословних процеса је активност коју све институције морају провести. Овом активношћу се утврђују циљеви процеса који се проводе у институцијама, успоставља се веза између циљева пословних процеса и циљева из планских докумената. Све док се мапирање пословних процеса не заврши у институцијама БиХ, не може се проводити процес управљања ризицима. Како би се процес управљања ризицима могао проводити претпоставка је да постоји циљ у односу на који се идентификују и процјењују ризици. Тако да је попис пословних процеса је предуслов за спровођење процеса управљања ризицима, а читав систем ФУК-а се заснива на управљању ризицима. Наглашавамо да формирана мапа пословних процеса и регистар ризика не значе успостављен систем интерних контрола. Мапирањем пословних процеса и формирањем мапе пословних процеса институција долази до информација о слабостима и недостацима система интерних контрола и стварају се претпоставке за унапређење интерних контрола.

Интерни извјештаји о извршењу буџета за руководиоце институција редовно се сачињавају у 72 институције, од чега 54 институције ове извјештаје преузимају из ISFU система. Четрдесет осам институција сматра да функционалности ISFU система задовољавају њихове потребе за извјештавањем. Нешто више од 50% институција сматра да постојећи информациони системи (ПИМС, БПМС, ЦОИП) задовољавају њихове потребе за извјештавањем иако се исти подаци често ручно преносе из једног информационог система у други без могућности интерфејса. То одузима доста времена запосленима и повећава могућност настанка грешке. Потребно је извршити детаљне анализе и предложити рјешења како би ови системи били много функционалнији. Информациони системи као што су ПИМИС, БПМИС, ИСФУ и ЦОИП ђелују потпуно независно један од другог иако су међусобно повезани пословни процеси које они подржавају.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Завршити активности на попису и мапирању пословних процеса у свим институцијама БиХ и вршити њихово редовно ажурирање,*
- *Обезбиједити да информациони системи омогућавају обраду података и израду извјештаја који садрже потпуне, поуздане и тачне оперативне, финансијске и нефинансијске информације за потребе интерног извјештавања у институцијама,*
- *Осигурати повезаност ИТ система међусобно повезаних пословних процеса (ПМИС, БПМИС, ИСФУ, ЦОИП).*

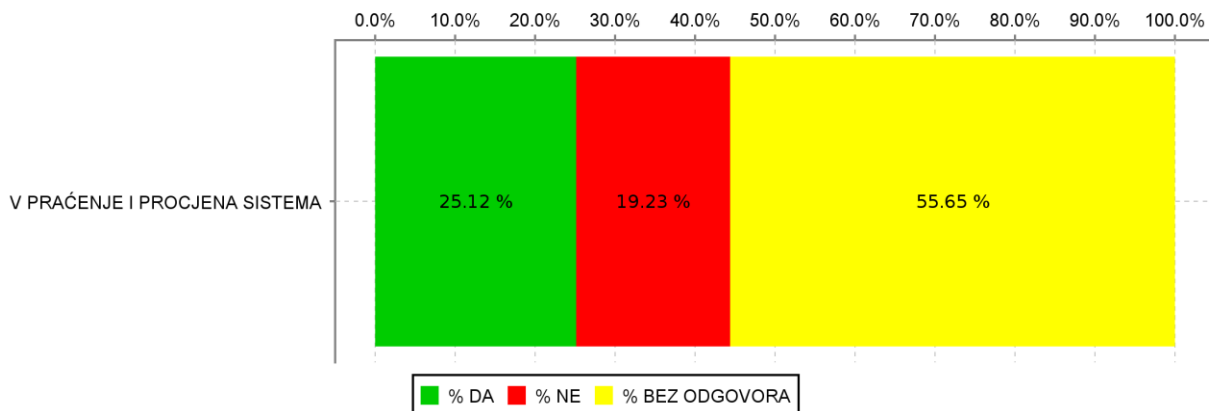
Прилог: 9. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: IV ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ

V ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЈЕНА СИСТЕМА

Праћење и процјена система финансијског управљања и контроле је пета компонента методолошког оквира за обезбјеђење адекватног функционисања и благовременог ажурирања и унапређења система. Праћење и процјена интерних контрола треба бити усмјерено на праћење њихове усклађености са законским прописима и реализације циљева институције. Праћење и процјена система финансијског управљања и контроле спроводи се путем активности: сталног праћења, самопроцјене и интерне ревизије.

Стално праћење је континуирани процес који спроводе сви запослени у институцији обављајући активности и процесе за које су задужени или надлежни. Други вид праћења је самопроцјена, која се врши путем израде годишњих извјештаја о систему ФУК-а и њиховог достављања ЦХЈ МФиТ БиХ, а спроводи се једном годишње. Трећи вид праћења је интерна ревизија као независно и објективно мишљење и консултантска активност с циљем процјене адекватности функционирања система ФУК-а и давања препорука за његово унапређење. У оквиру праћења система ФУК-а значајно мјесто заузима и екстерна ревизија која има важну улогу у процјени система интерних контрола у институцијама БиХ јер је то једна од надлежности екстерне ревизије.

ГРАФИКОН: % одговора по компонентама и изабраним параметрима

У дијелу упитника о самопроцјени који се односи на праћење и процјену система ФУК-а дат је најмањи број потврђених одговора, само 25,72%, негативних одговора је 19,23%, а одговора „није примјенљиво“ је 55,65%. Разлог је то што компонента праћење и процјена система ФУК-а, поред питања која се односе на процјену система, обухвата и питања која се односе на реализацију Оперативног годишњег акционог плана за реализацију Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2022. годину. Већи број питања која се односе на реализацију Оперативног годишњег акционог плана за реализацију Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2022. годину се не односе на све институције и захтијевају одговор „није примјенљиво“.

1. Праћење и процјена система ФУК-а

РЕЗУЛТАТИ АНАЛИЗЕ:

На питање: да ли су реализоване мјере планиране за развој система ФУК-а на основу прошлогодишње самопроцјене, потврђан одговор је дало 49 институција. Код 43 институције БиХ у самопроцјени учествују запослени из свих организационих јединица. Педесет шест институција је донијело годишњи акциони план за развој ФУК-а, а мјере из тог плана су реализоване код 47 институције. Према подацима из годишњих извјештаја о систему ФУК-а за 2022. годину, интерна ревизија је вршена у 38 институција, препоруке су реализоване код 44 институција БиХ. Препоруке Канцеларије за ревизију институција Босне и Херцеговине за унапређење система интерних контрола спроводе се у 53 институције.

ПРЕПОРУКЕ:

- *Потребно је доносити оперативне акционе планове за успостављање и развој финансијског управљања и контроле у институцијама и пратити реализацију планираних активности,*
- *Оперативни годишњи акциони планови треба да садрже мјере које се односе на реализацију мјера из оперативног годишњег акционог плана за реализацију Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине, мјере које су у регистру ризика наведене као одговори на ризик, мјере које се односе на реализацију препорука Канцеларије за ревизију институција БиХ и мјере за унапређење система ФУК-а које је институција препознала као резултат самопроцјене,*
- *Потребно је доносити планове активности за спровођење препорука интерне и екстерне ревизије и пратити спровођење датих препорука које се односе на унапређење система финансијског управљања и контроле,*

Прилог: 10. ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: V ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЈЕНА СИСТЕМА

4. Реализација Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2020-2025. годину и мјера из Годишњег оперативног акционог плана за реализацију Стратегије за 2022. годину

Савјет министара БиХ усвојио је Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2020-2025. година на 8. сједници, одржаној 11.06.2020. године. Усвајање Стратегије представља наставак опређељења и подршку Савјета министара Босне и Херцеговине за даље јачање предуслова за законски усклађено, ефикасно, транспарентно и одговорно управљање јавним финансијама. Стратегија представља трећи стратешки документ из области интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине.

Свеобухватни стратешки циљ је да се кроз функционалан и ђелотворан систем РИФС ублаже кључни ризици у пословању институција Босне и Херцеговине. То подразумијева даље интегрисање и операционализацију система интерних контрола у кључне процесе управљања јавним финансијама, фокусиране на подручја високог ризика и подржане независном и професионалном функцијом интерне ревизије.

Свеобухватни циљ се даље дијели на конкретне стратешке циљеве и оперативне мјере за:

1. финансијско управљање и контролу,
2. интерну ревизију и
3. мониторинг и извјештавање о РИФС.

У оквиру Стратегије детаљно су образложени ризици који могу утицати на будући развој РИФС-а у институцијама БиХ. У складу са детаљном процјеном ризика предложене су мјере за унапређење ФУК-а, интерне ревизије и мониторинга и извјештавања о РИФС-у.

Стратегија садржи акциони план. ЦХЈ МФиТ БиХ је дужна израдити оперативни годишњи акциони план рада за сваку календарску годину на коју се односи Стратегија. Садржај годишњег акционог плана изводи се из Акционог плана Стратегије. ЦХЈ МФиТ БиХ ће акционе планове за реализацију Стратегије сачињавати на основу евалуације ефеката спроведених мјера у претходном периоду. О реализацији мјера и остваривању циљева из Акционог плана Стратегије и напретку оствареном у систему РИФС-а, ЦХЈ МФиТ БиХ ће детаљно извјештавати Савјет министара БиХ кроз посебно поглавље о имплементацији Стратегије у оквиру редовних консолидованих годишњих извјештаја.

У оквиру Консолидованог годишњег извјештаја о систему ФУК-а за 2022. годину сачињава се трећи извјештај о реализацији мјера из Годишњег оперативног акционог плана за реализацију Стратегије. ЦХЈ МФиТ БиХ је донијела Оперативни годишњи акциони план Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2022. годину 23.03.2022. године. Мјере из Оперативног годишњег плана које нису реализоване никако, или нису реализоване у потпуности биће укључене у Оперативни годишњи акциони план за реализацију Стратегије за 2023. годину.

Преглед реализације мјера из Оперативног годишњег акционог плана за реализацију Стратегије за 2022. годину

Мјере које се односе на ЦХЈ МФиТ БиХ	Одговор	Образложење
Да ли је инсталисан софтвер за регистре ризика и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле?	ДА	Софтверско рјешење (P1FC апликација) је у јулу 2022. године имплементирано из тестне у продукциону верзију и постављено је на софтверу МФиТ БиХ.
Да ли су ревидирана питања у упитнику о самопроцјени?	ДА	ЦХЈ МФиТ БиХ је реализовала ову мјеру и донијела Одлуку о објављивању форме и садржаја годишњег извјештаја о систему финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ за 2022. годину, број 03-1-16-8-310-1/22.
Да ли се проводе обуке о коришћењу P1FC апликације	ДА	ЦХЈ МФиТ БиХ континуирано и у складу са захтјевима институција проводи обуке из области примјене P1FC апликације-Модул ФУК
Да ли је донесен подзаконски акт о методологији и прегледу квалитета система финансијског управљања и контроле?	ДА	Дана 05.04.2022. године, ЦХЈ МФиТ БиХ је донијела Правилник за процјену квалитета система финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине број 03-1-02-2-103-2/22. Одлука о доношењу Правилник за процјену квалитета система финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине број 03-1-02-2-103-1/22 је објављена у „Службеном гласнику Босне и Херцеговине“ број 22/22.
Да ли се врши провођење процјене квалитета ФУК-а	НЕ	ЦХЈ МФиТ БиХ је донијела Правилник за процјену квалитета система финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине број 03-1-02-2-103-2/22. Међутим, његова примјена још увијек није почела због проблема у примјени модула P1FC апликације који се односи на процјену квалитета ФУК-а.
Да ли се врши редовна сарадња између ЦХЈ МФиТ БиХ са Канцеларијом за ревизију институција БиХ, ПАРЦО, АДС и Агенцијом за јавне набавке?	ДА	ЦХЈ МФиТ БиХ има редовну и добру сарадњу са овим и свим осталим институцијама БиХ.

Мјере које се односе на МФиТ БиХ		
Да ли је формирана јединствена база података о запосленим у МО у систему за ЦОИП?	НЕ	Према подацима који су достављени од стране МФиТ БиХ, реализација овог пројекта је планирана за 2025. годину
Да ли је извршено софтверско повезивање ЦОИП с одговарајућим модулима ISFU?	НЕ	Према подацима који су достављени од стране МФиТ БиХ, реализација овог пројекта је планирана за 2025. годину
Да ли је и на који начин ојачан систем интерних контрола при припреми и одобравању буџетских захтјева за исплату уговора о ђелу?	НЕ	Сектор за буџет МФиТ БиХ, је провео анализу и тренутно је у поступку израда приједлога који ће бити достављен Савјету министара ради заузимања коначних ставова
Да ли су донесени или ажурирани подзаконски акти којима се прописују рокови и начин евидентирања и праћења свих обавеза у ISFU?	НЕ	МФиТ БиХ није дало образложење
Да ли је урађена анализа могућности за софтверско повезивање постојећих апликација МВП, МЦП, УИО и МФиТ БиХ	ДА	МФиТ БиХ је дало потврдан одговор уз образложење да је донесена Инструкција о начину евидентирања уплата административних такси и накнада извршених путем ДКП-а.
Да ли је израђено софтверско рјешење за евидентирање и праћење судских спорова у институцијама БиХ	ДА	МФиТ БиХ је успоставило електронски систем размјене судских одлука са Правобранилаштвом БиХ у складу са Споразумом о сарадњи број: 08-16-1-6636-1/22
Да ли је управљање ризицима уграђено у подзаконске акте и методологије о процесу средњорочног планирања, годишњег планирања и програмског буџетирања?	НЕ	У току је реализација пројекта ЕУ у области програмског буџетирања, његовог повезивања са средњорочним планирањем. Приликом израде Одлуке и методологије о СПР у тексту ће бити укључене одредбе које се односе на управљање ризицима.
Да ли су унапређене апликативне контроле и донесене инструкције и упутства МФиТ БиХ у вези са евидентирањем и праћењем прихода?	ДА	Према подацима МФиТ БиХ ова активност је реализована
Мјере које се односе на све институције БиХ		

Да ли се ажурирају интерне процедуре у складу са резултатима процјене ризика	ДА-48 институција	Мјере које би требале бити одговор на идентификоване и процијењене ризике још нису дио интерних процедура.
Да ли су интерним актима уређене улоге, овлашћења и одговорности актера у реализацији буџетских програма?	ДА-37 институција	Ову мјеру биће могуће реализовати у потпуности када се имплементира програмски буџет.
Да ли су уведене нове апликативне контроле које замјењују раније ручне контроле?	ДА-11 институција	Информатизација свих процеса гђе је то могуће је пожељна, али још није успостављена на задовољавајућем нивоу.
Да ли је успостављена база података о пословним процесима институција БиХ (мапа пословних процеса) интерним процедурама, прописима институција у оквиру софтверског рјешења за ФУК?	ДА-42 институције	РIFС апликација је још у тестној фази и није обавезна за коришћење од стране институција.
Да ли је урађено упутство о сарадњи руководиоца унутрашњих организационих јединица и организационе јединице за финансије?	ДА-26 институција	ЦХЈ МФиТ БиХ је дала смјернице за улогу организационих јединица за финансије у процесу развоја интерних контрола у Смјерницама за развој управљачке одговорности у институцијама БИХ
Да ли је припремљен документ са критеријумима за додјелу грантова заснованим на јасним циљевима и планираним учинцима?	НЕ	МФиТ покренуло иницијативу за регулисање критерија за додјелу грантова према МЉП, МЦП и МВТЕО како би се исти регулисали на трогодишњем нивоу, а у циљу успостављања контрола приликом утрошка и избјештавања о додијењеним грантовима. МЉП и МВТЕО прихватили иницијативу МФиТ БиХ, док МЦП није прихватило иницијативу МФиТ БиХ и за њих су грантови одобрени као и ранијих година.
Да ли су донесене смјернице/упуте за спровођење ех-анте и ех-пост контроле за исплаћене грантове И трансфере?	НЕ	МФиТ покренуло иницијативу за регулисање критерија за додјелу грантова према МЉП, МЦП и МВТЕО како би се исти регулисали на трогодишњем нивоу, а у циљу успостављања контрола приликом утрошка и избјештавања о додијењеним грантовима. МЉП и МВТЕО

		прихватили иницијативу МФиТ БиХ, док МЦП није прихватило иницијативу МФиТ БиХ и за њих су грантови одобрени као и ранијих година.
Да ли је израђено софтверско рјешење за евидентирање и праћење судских спорова?	ДА-0 институција	Питање се односи на МФиТ БиХ, Правобранилаштво БиХ и институције које имају судске спорове. МФиТ БиХ тренутно ради анализу у вези с праћењем судских спорова са Правобранилаштром БиХ. Након завршене анализе планираће се средства за надоградњу постојећег софтвера Правобранилаштва за ове намјене.
Да ли је извршена стандардизација процедура или оптимизација пословних процеса за пружање услуга порезним обвезницима, грађанима и привредним субјектима-анализа трошкова, укидање непотребних или дуплих корака, елиминација “уских грла”?	ДА-8 институција	Потврдне одговоре дале су сљедеће институције БиХ: Агенција за државну службу, Агенција за лијекове и медицинска средства БиХ, Институт за интелектуално власништво БиХ, Министарство комуникација и промета, УИО, Regulatorna agencija za komunikacije I Архив БиХ.

Увидом у табеларни преглед реализације мјера из Оперативног годишњег акционог плана видљиво је да значајан број мјера није реализован или је само ђелимично реализован. Разлог за то може бити и чињеница да реализација неких мјера захтјева више времена, као и то што у реализацији неких мјера учествује више од једне институције, што додатно отежава њихово спровођење. А један од разлога је то то што је буџет институција Босне и Херцеговине за 2022. годину усвојен у јуну 2022. године.

Број: 03-1-16-8-/23

Сарајево,

ДИРЕКТОР

Владимир Станимировић

5 Прилози

Прилог 1:

Преглед институција БиХ које су доставиле Годишњи извјештај о финансијском управљању и контроли за 2021. по функционалној класификацији

Функционална класификација	Назив институције
01 Опште јавне услуге	Парламентарна скупштина БиХ
	Предсједништво БиХ
	Канцеларија за ревизију институција БиХ
	Генерални секретаријат Савјета министара БиХ
	Дирекција за економско планирање БиХ
	Канцеларија координатора за реформу јавне управе БиХ
	Министарство финансија и трезора БиХ
	Агенција за статистику БиХ
	Агенција за јавне набавке БиХ
	Канцеларија за разматрање жалби БиХ
	Централна хармонизацијска јединица МФиТ БиХ
	Дирекција за европске интеграције БиХ
	Министарство цивилних послова БиХ
	Служба за заједничке послове институција БиХ
	Архив БиХ
	Централна изборна комисија БиХ
	Агенција за државну службу БиХ
	Агенција за идентификационе исправе, евиденцију и размјену података БиХ
	Агенција за заштиту личних података у БиХ
	Агенција за школовање и стручно усавршавање кадрова
	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције у БиХ
	Управа за индиректно опорезивање БиХ
	Одбор државне службе за жалбе
Уред за законодавство Савјета министара БиХ	
02 Одбрана	Министарство одбране БиХ
03 Јавни ред и безбиједност	Уставни суд БиХ
	Суд БиХ
	Државна агенција за истраге и заштиту
	Тужилаштво БиХ
	Правобранилаштво БиХ
	Високи судски и тужилачко савјет БиХ
	Гранична полиција БиХ
	Центар за уклањање мина у БиХ (БХМАЦ)
	Министарство безбиједности БиХ

	Министарство правде БиХ
	Агенција за полицијску подршку БиХ
	Агенција за форензичка испитивања и вјештачења БиХ
	Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ
	Завод за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ
	Служба за послове са странцима БиХ
	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ
04 Економски послови	Државна регулаторна комисија за електричну енергију
	Комисија за концесије БиХ
	Агенција за осигурање у БиХ
	Агенција за рад и запошљавање БиХ
	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ
	Дирекција за цивилно ваздухопловство БиХ
	Агенција за унапређење страних инвестиција у БиХ
	Институт за акредитовање БиХ
	Канцеларија за ветеринарство БиХ
	Конкурентијски савјет БиХ
	Управа БиХ за заштиту здравља биља
	Агенција за безбједност хране БиХ
	Агенција за надзор над тржиштем БиХ
	Институт за мјеритељство БиХ
	Институт за стандардизацију БиХ
	Институт за интелектуално власништво БиХ
	Институција омбудсмена за заштиту потрошача у БиХ
	Канцеларија за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди, исхрани и руралном развоју БиХ
	Министарство комуникација и транспорта БиХ
	Агенција за поштански промет БиХ
ЈП НИО Службени лист БиХ	
05 Заштита животне средине	Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност
07 Здравство	Агенција за лијекове и медицинска средства БиХ
08 Рекреација, култура, религија	Комисија за очување националних споменика БиХ
	Меморијални центар Сребреница-Поточари Спомен обиљежје и мезарје за жртве геноцида из 1995. године
	Регулаторна агенција за комуникације БиХ
	Агенција за предшколско, основно и средње образовање БиХ
	Центар за информисање и признавање докумената из области високог образовања
	Агенција за антидопинг контролу БиХ
10 Социјална заштита	Министарство за људска права и избјеглице БиХ
	Институција омбудсмена за људска права БиХ
	Фонд за повратак БиХ

ФУК - ГОДИШЊИ КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ

Статистика по питањима из упитника о самопроцјени

Година: 2022

Прилог 2:

КОМПОНЕНТА: I КОНТРОЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Етика и интегритет

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјешљиво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
1) Да ли имате посебан кодекс понашања на нивоу институције?	53	71.62	17	22.97	4	5.41
2) Да ли је руководиоца институције писаним актом делегирао послове надзора над провођењем Кодекса државних службеника на неку од организационих јединица или запосленика?	34	45.95	38	51.35	2	2.70
3) Да ли постоје додатна интерна упутства и/или смјернице о стандардима понашања запослених и мјере у случају непоштивања истих ?	39	52.70	33	44.59	2	2.70
4) Да ли постоје јасна правила (интерни акти) којима се дефинирају ситуације потенцијалних сукоба интереса и начин поступања?	47	63.51	27	36.49	0	0.00
5) Да ли је било писаних притужби у извјештајном периоду на непоштивање Кодекса државних службеника? Ако је било, наведите број притужби.	6	8.11	66	89.19	2	2.70
6) Да ли је на основу притужби због непоштивања Кодекса државних службеника било случајева покренутих дисциплинских поступака против државних службеника и наведите број покренутих поступака?	8	10.81	44	59.46	22	29.73

Прилог 3:

КОМПОНЕНТА: I КОНТРОЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Плански приступ пословању

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјешљиво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
7) Да ли је усвојен средњорочни план институције и објављен на веб страници институције?	36	48.65	36	48.65	2	2.70
8) Да ли имате интерну процедуру за израду средњорочног плана?	52	70.27	20	27.03	2	2.70
9) Да ли је процедуром одређена организациона јединица/особа одговорна за координацију и развој средњорочног плана?	59	79.73	11	14.86	4	5.41
10) Да ли је процедуром регулирано да су организационе јединице нивоа управе/сектора укључене у израду средњорочног плана?	56	75.68	11	14.86	7	9.46
11) Да ли средњорочни план укључује процјену и праћење ризика?	25	33.78	45	60.81	4	5.41
12) Да ли се циљеви и активности из средњорочних планова реализовају према планираној динамици и наведите проценат реализованих активности у 2022. у односу на број планираних?	57	77.03	12	16.22	5	6.76
13) Да ли су циљеви буџетских програма повезани са циљевима средњорочног плана?	62	83.78	7	9.46	5	6.76
14) Да ли се за реализацију програма из програмског буџета утврђују ризици?	32	43.24	38	51.35	4	5.41
15) Да ли имате усвојен годишњи програм рада који садржи циљеве и активности, одговорности организационих јединица задужених за процјену трошење финансијских средстава за реализацију активности?	63	85.14	10	13.51	1	1.35

16) Да ли је годишњи извјештај о раду институције сачињен и достављен Вијећу министара БиХ или другој надлежној институцији у законском року и наведите у којем су проценту реализоване планиране активности ?	58	78.38	14	18.92	2	2.70
17) Да ли све организационе јединице учествују у припреми буџетског захтјева институције?	63	85.14	7	9.46	4	5.41

Прилог 4:

КОМПОНЕНТА: I КОНТРОЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Руковођење и стил управљања

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјетиво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
18) Да ли се одржава колегиј највишег нивоа управљања на којем се расправља о нацрту средњорочног плана институције и годишњег програма рада прије усвајања?	50	67.57	21	28.38	3	4.05
19) Да ли се одржава колегиј највишег нивоа управљања на којем се расправља о извјештају о реализацији средњорочног и годишњег програма рада прије подношења извјештаја Вијећу министара или другој надлежној институцији?	51	68.92	20	27.03	3	4.05
20) Да ли се одржавају колегији највишег нивоа управљања на којима се расправља о кључним ризицима и контролним мјерама за ублажавање ризика?	52	70.27	21	28.38	1	1.35
21) Да ли се одржавају колегији највишег нивоа управљања на којима се расправља о извјештајима о извршењу буџета?	52	70.27	20	27.03	2	2.70
22) Да ли постоје записници са састанака колегија?	58	78.38	15	20.27	1	1.35

Прилог 5:

КОМПОНЕНТА: I КОНТРОЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ПРИНЦИП/ГРУПА ПИТАЊА: Организациона структура, овлаштења и одговорности, систем извјештавања						
ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјенљиво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
23) Да ли је у институцији именована особа задужена за финансијско управљање и контролу?	66	89.19	8	10.81	0	0.00
24) Да ли је у институцији именована радна група за финансијско управљање и контролу?	61	82.43	13	17.57	0	0.00
25) Да ли су интерним актом утврђени задаци особе задужене за финансијско управљање и контролу/радне групе за финансијско управљање и контролу и рокови за њихово извршавање?	67	90.54	7	9.46	0	0.00
26) Да ли је интерним актом утврђена обавеза особе задужене за финансијско управљање и контролу/радне групе за финансијско управљање и контролу да извјештава руководиоца институције о степену успостављености, стању и препорукама за даље унапређење система финансијског управљања и контроле у институцији?	62	83.78	12	16.22	0	0.00
27) Да ли особа за финансијско управљање и контролу/радна група за финансијско управљање и контролу доставља руководиоцу институције извјештај о степену успостављености, стању и препорукама за даље унапређење система финансијског управљања и контроле?	58	78.38	15	20.27	1	1.35

28) Да ли су у институцији покренуте активности за ажурирање правилника о унутрашњој организацији институције у вези с финансијским управљањем и контролом у складу с Одлуком о измјенама и допуни Одлуке о разврставању радних мјеста и критеријима за опис послова радних мјеста у институцијама БиХ (Члан 13а. Одлуке)?	53	71.62	15	20.27	6	8.11
29) Да ли су правилником о унутрашњој организацији институције прописани послови у вези с финансијским управљањем и контролом у складу с Одлуком о измјенама и допуни Одлуке о разврставању радних мјеста и критеријима за опис послова радних мјеста у институцијама БиХ (Члан 13а. Одлуке)?	39	52.70	32	43.24	3	4.05
30) Да ли су дефинирана овлаштења и одговорности руководиоца на средњем и нижем нивоу управљања за реализацију утврђених циљева програма/пројеката/активности у планским документима институције и на који начин?	57	77.03	17	22.97	0	0.00
31) Да ли је у правилнику о унутрашњој организацији или интерном процедуром измијењена улога организационе јединице за финансије у смислу вршења координационе и савјетодавне улоге у складу с Приручником за финансијско управљање и контролу у институцијама БиХ?	23	31.08	44	59.46	7	9.46
32) Да ли су у организационој јединици за финансије попуњена сва радна мјеста предвиђена Правилником о унутрашњој систематизацији и наведите број систематизираних и број попуњених радних мјеста?	15	20.27	51	68.92	8	10.81
33) Да ли број лиценци за рад у ИСФУ одговара потребама институције?	47	63.51	24	32.43	3	4.05

34) Да ли свако радно мјесто у правилнику о унутрашњој организацији има детаљан опис послова, овлаштења и одговорности?	68	91.89	6	8.11	0	0.00
35) Да ли су именовани руководиоци/власници буџетских програма у институцији?	32	43.24	34	45.95	8	10.81
36) Да ли руководиоци/власници програма израђују извјештаје о реализацији циљева, програма, пројеката за руководиоца институције?	39	52.70	18	24.32	17	22.97
37) Да ли руководиоци организационих јединица подносе извјештаје руководиоцу институције о извршењу буџета за активности из њихове надлежности? (Нпр. извјештавају и образлажу остварене циљеве, степен реализације планираних расхода и прихода, образлажу одступања извршења у односу на план, подносе извјештаје и образложења о створеним обавезама, реализацији плана набавки и уговарања и слично)	37	50.00	29	39.19	8	10.81
38) Да ли се врши ажурирање организационе структуре институције како би одражавала промјене регулативе и циљева институције?	47	63.51	26	35.14	1	1.35
39) Да ли је успостављено делегирање/пренос овлаштења и одговорности за поједине послове и задатке на друге запослене?	61	82.43	13	17.57	0	0.00

Прилог 6:**КОМПОНЕНТА: I КОНТРОЛНО ОКРУЖЕЊЕ**

ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Управљање људским ресурсима (план рада и праћење успјешности остварених резултата запослених)

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјениво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
40) Да ли је у институцији успостављена организациона јединица за људске ресурсе?	34	45.95	38	51.35	2	2.70
41) Да ли се у институцији сачињавају планови стручног усавршавања и обучавања запослених?	64	86.49	10	13.51	0	0.00
42) Да ли се води евиденција присуства обукама по запосленом?	63	85.14	11	14.86	0	0.00
43) Да ли се запосленици упућују на обуку из области финансијског управљања и контроле?	72	97.30	1	1.35	1	1.35
44) Да ли се запосленици упућују на обуку из области средњорочног планирања?	59	79.73	11	14.86	4	5.41
45) Да ли се запосленици упућују на обуку из области буџетских процеса (припреме, израде буџета, буџетског рачуноводства и финансијског извјештавања)?	66	89.19	5	6.76	3	4.05
46) Да ли се запосленици упућују на обуку из области управљања ризицима?	62	83.78	11	14.86	1	1.35
47) Да ли се запосленици упућују на обуку из области управљања људским ресурсима?	54	72.97	19	25.68	1	1.35
48) Да ли се запосленици упућују на обуку из области јавних набавки?	69	93.24	5	6.76	0	0.00
49) Да ли је информација о присуству обукама сваког запосленог саставни дио неког од извјештаја који се доставља руководиоцу институције?	58	78.38	16	21.62	0	0.00
50) Да ли имате особу сертификовану за јавне набавке и наведите број сертификованих особа?	50	67.57	23	31.08	1	1.35

51) Да ли институција осигурава подстицајне мјере и награде за изузетан учинак запослених?	74	100.00	0	0.00	0	0.00
52) Да ли институција осигурава дисциплинске мјере и корективне активности у случају лошег учинка запосленог?	54	72.97	18	24.32	2	2.70
53) Да ли институције кроз буџет финансирају накнаде за рад управних одбора, надзорних одбора, вијећа, комисија и слично?	33	44.59	35	47.30	6	8.11
54) Да ли институција има интерну процедуру за исплату накнада члановима управних, надзорних одбора, вијећа, комисија и других радних тијела, усклађену с чланом 39. Закона о платама и накнадама у институцијама БиХ?	18	24.32	42	56.76	14	18.92

Прилог 7

КОМПОНЕНТА: II УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА

ПРИНЦИПИ/ ГРУПА ПИТАЊА: II УПРАВЉАЊА РИЗИЦИМА

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјетиво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
55) Да ли институција утврђује ризике који могу утицати на реализацију циљева из средњорочних и годишњих планова рада кроз ПФЦ апликацију?	49	66.22	24	32.43	1	1.35
56) Да ли институција утврђује ризике који могу утицати на реализацију циљева пословних процеса и активности кроз ПФЦ апликацију?	59	79.73	15	20.27	0	0.00
57) Да ли се проводе анализе узрока ризика кроз ПФЦ апликацију?	36	48.65	37	50.00	1	1.35

58) Да ли институција процјењује вјероватноћу и утицај за утврђене ризике кроз ПФЦ апликацију?	54	72.97	19	25.68	1	1.35
59) Да ли се квантифицирају утицаји најзначајних ризика и ако да, наведите процијењене финансијске утицаје најзначајнијих ризика (процјене финансијских штета, губитака и слично у случају активирања ризика) кроз ПФЦ апликацију?	8	10.81	62	83.78	4	5.41
60) Да ли су информације о ризицима укључене у планске документе и наведите које?	48	64.86	26	35.14	0	0.00
61) Да ли имате регистар ризика у ПФЦ апликацији успостављен у складу са Смјерницама за управљање ризицима у институцијама БиХ - Верзија лл?	52	70.27	22	29.73	0	0.00
62) Да ли је регистар ризика ажуриран у 2022. години и колико пута?	50	67.57	23	31.08	1	1.35
63) Да ли је успостављен систем извјештавања руководиоца институције о најзначајнијим ризицима и колико је извјештаја достављено руководиоцу институције у 2022. години?	54	72.97	19	25.68	1	1.35
64) Да ли је именована особа која ће бити одговорна за координацију активности у процесу управљања ризицима?	56	75.68	17	22.97	1	1.35
65) Да ли су у институцији задужене особе које ће бити одговорне за прикупљање информација о ризицима по појединим организационим јединицама?	51	68.92	20	27.03	3	4.05
66) Да ли је институција донијела политике управљања ризицима или неки други интерни акт којим уређује обавезе и одговорности свих запослених у процесу управљања ризицима узимајући у обзир промјене у екстерном и интерном окружењу?	50	67.57	23	31.08	1	1.35
67) Да ли сте утврдили мјере/донијели план поступања по ризицима, којима се	52	70.27	20	27.03	2	2.70

утиче на смањење вјероватноће или утицаја ризика?

68) Да ли су реализоване мјере којима се утиче на смањење вјероватноће или утицаја ризика? Ако јесу, наведите у којем су постотку реализоване мјере за смањивање високих ризика?	42	56.76	24	32.43	8	10.81
--	----	-------	----	-------	---	-------

Прилог 8

КОМПОНЕНТА: III КОНТРОЛНЕ АКТИВНОСТИ

ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Политике и процедуре

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
69) Да ли имате писану интерну процедуру за процес израде и извршења буџета?	67	90.54	6	8.11	1	1.35
70) Да ли имате писану интерну процедуру за процес евиденције пословних догађаја и трансакција (запримање, обрада, контрола, евидентирање обавеза, уговора, наруџбеница, рачуна – улазних и излазних)?	71	95.95	3	4.05	0	0.00
71) Да ли имате писане интерне процедуре за процес набавки и уговарања?	71	95.95	3	4.05	0	0.00
72) Да ли имате писану интерну процедуру за процес управљања имовином (материјалном и нематеријалном)?	64	86.49	9	12.16	1	1.35
73) Да ли имате писану интерну процедуру за процес наплате прихода из надлежности (административних такси, накнада, намјенских и властитих прихода)?	34	45.95	13	17.57	27	36.49
74) Да ли имате писану интерну процедуру за процес поврата неоправдано утрошених или погрешно исплаћених буџетских средстава?	22	29.73	48	64.86	4	5.41

75) Да ли имате писану интерну процедуру за процес пословне кореспонденције, чување и архивирање документације?	64	86.49	10	13.51	0	0.00
76) Да ли имате писану интерну процедуру за процес откривања и поступања по утврђеним неправилностима и/или сумњама на неправилности и преваре?	67	90.54	7	9.46	0	0.00
77) Да ли имате писану интерну процедуру за вођење и чувања персоналних досјеа?	49	66.22	25	33.78	0	0.00
78) Да ли имате писану интерну процедуру за руковање печатима?	69	93.24	5	6.76	0	0.00
79) Да ли имате писану интерну процедуру за заштиту личних података?	68	91.89	6	8.11	0	0.00
80) Да ли имате писану интерну процедуру за подстицајне мјере и награде запосленим за изузетан учинак у раду?	74	100.00	0	0.00	0	0.00
81) Да ли су специфични пословни процеси (процеси који произлазе из мандата институције) уређени интерним процедурама?	59	79.73	14	18.92	1	1.35
82) Да ли имате писану интерну процедуру о коришћењу средстава за репрезентацију у институцији?	73	98.65	1	1.35	0	0.00
83) Да ли имате писану интерну процедуру о коришћењу телефона?	74	100.00	0	0.00	0	0.00
84) Да ли имате писану интерну процедуру о коришћењу службених возила и поступањима у околностима настанка неподвижних догађаја са штетним посљедицама?	72	97.30	2	2.70	0	0.00
85) Да ли су у писаним процедурама јасно дефинирани овлаштења, одговорности, рокови и контролни поступци за сваку активност?	64	86.49	10	13.51	0	0.00
86) Да ли су у 2022. години донесене неке нове процедуре или постојеће ажуриране као резултат одговора / мјера на неки од утврђених ризика институције?	47	63.51	27	36.49	0	0.00
87) Да ли је именована особа или организациона јединица у институцији	70	94.59	4	5.41	0	0.00

којој запослени могу пријавити неправилности и преваре?

88) Да ли ажурирате интерне процедуре и колико често?	71	95.95	3	4.05	0	0.00
89) Да ли су сви запослени упознати с процедурама и на који начин?	73	98.65	1	1.35	0	0.00
90) Да ли су успостављени механизми за праћење примјене интерних контрола?	55	74.32	19	25.68	0	0.00

ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: раздвајања дужности

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјетиво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
91) Да ли је писаним процедурама осигурана примјена начела раздвајања дужности, односно да ли је осигурано да иста особа не обавља послове планирања, набавки и уговарања, рачуноводствене евиденције, плаћања и контроле?	69	93.24	4	5.41	1	1.35
92) Да ли је осигурана примјена начела раздвајања дужности у ИТ системима да би се осигурало да иста особа не врши све фазе ИТ операција (нпр. инсталирања софтвера, програмирање, тестирање, одржавање)?	32	43.24	34	45.95	8	10.81
93) Да ли мање институције (<30 запослених) подузимају додатне контролне мјере да осигурају раздвајање дужности?	17	22.97	18	24.32	39	52.70

ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Примјена ех-анте и ех-пост контрола

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
94) Да ли је интерном процедуром предвиђена контрола основаности и оправданости планирања средстава за набавку роба, услуге, радова ? (Нпр. од организационих јединица траже се писана образложења потреба, законска основа гђе је примјерено, калкулације на којима се заснивају обрачуни потребних количина и цијена, анализе уштеда, стање залиха имовине и стање имовине у употреби и таква је документација приложена уз буџетски захтјев)	60	81.08	14	18.92	0	0.00
95) Да ли је усвојен план набавке за претходну годину и објављен на веб страници институције у складу с чланом 17. Закона о јавним набавкама? Наведите укупну вриједност планиране набавке из плана набавке.	73	98.65	0	0.00	1	1.35
96) Да ли је план набавке реализован планираном динамиком? Наведите износ укупно планираних и реализованих набавки у претходној години.	59	79.73	15	20.27	0	0.00
97) Да ли се планирање средстава за текуће и капиталне трансфере, грантове темељи на јасним критеријима и циљевима, познатим већ у фази израде буџетских захтјева?	10	13.51	9	12.16	55	74.32
98) Да ли се код планирања средстава за текуће и капиталне трансфере непрофитним организацијама раде анализе учинака финансирања из претходних година?	5	6.76	8	10.81	61	82.43
99) Да ли се код планирања средстава за вишегодишње капиталне пројекте раде	14	18.92	7	9.46	53	71.62

анализе оправданости и спремности капиталних/инвестиционих пројеката за реализацију?

100) Да ли у вашој институцији организационе јединице заједно с израдом буџетског захтјева припремају и приједлоге одлука о програмима утрошка за трансфере и грантове?

4	5.41	10	13.51	60	81.08
---	------	----	-------	----	-------

101) Да ли су одлуке о програмима утрошка усвојене благовремено тако да је омогућена благовремена реализација свих активности у вези с реализацијом трансфера, грантова? (Објаве позива, контроле документације, додјеле уговора, извјештавање о намјенском трошењу, контрола намјенског трошења и сл.)

3	4.05	10	13.51	61	82.43
---	------	----	-------	----	-------

102) Да ли су са свим корисницима трансфера/грантова закључени уговори о додјели и начину коришћења средстава ?

8	10.81	6	8.11	60	81.08
---	-------	---	------	----	-------

103) Да ли уговори с корисницима средстава за трансфере и грантове садрже јасне одредбе за заштиту финансијских интереса институције у случају ненамјенског трошења? (Нпр. уговорима је дефинирано шта су прихватљиви, а шта неприхватљиви трошкови, дефинирани су рокови за доставу извјештаја о намјенском трошењу и специфицирана документација коју корисник треба доставити као доказ, дефинирана је могућност накнадних контрола на лицу мјеста, обавеза и рокови у којима корисник средстава мора вратити средства у случају ненамјенског трошења, елиминирана је могућност вишеструког финансирања исте основе, у случају да институције БиХ само суфинансирају пројект/активност у уговорима је назначено који је укупан износ пројеката који се суфинансира, ко су остали извори финансирања и за који дио трошкова и сл.)

7	9.46	7	9.46	60	81.08
---	------	---	------	----	-------

104) Да ли се проводе контроле намјенског трошења средстава додијељених путем трансфера, грантова?	8	10.81	6	8.11	60	81.08
105) Да ли се контроле намјенског трошења средстава проводе само на основу увида у извјештаје о намјенском трошењу и документацију коју доставља корисник средстава без одласка у контроле на лице мјеста?	5	6.76	9	12.16	60	81.08
106) Да ли се проводе контроле намјенског трошења средстава одласком у контроле на лице мјеста код крајњих корисника средстава ?	3	4.05	11	14.86	60	81.08
107) Да ли су контролама утврђени примјери ненамјенске потрошње?	1	1.35	14	18.92	59	79.73
108) Да ли је извршен поврат средстава на Јединствени рачун трезора (ЈРТ) у случају утврђене ненамјенске потрошње буџетских средстава?	1	1.35	10	13.51	63	85.14
109) Да ли је поступак провођења накнадних контрола намјенске потрошње дио редовног пословања за то задужених организационих јединица у институцији?	5	6.76	10	13.51	59	79.73
110) Да ли формирате комисије за контролу намјенске потрошње исплаћених трансфера и грантова?	4	5.41	10	13.51	60	81.08
111) Да ли документација омогућава праћење сваке финансијске и нефинансијске трансакције од почетка до краја (ревизорски траг)?	43	58.11	6	8.11	25	33.78

ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Заштита ресурса/имовине

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
112) Да ли је осигурано да само овлаштене особе имају право приступа материјалним, финансијским и другим ресурсима?	72	97.30	2	2.70	0	0.00
113) Да ли су сва стална средства евидентирана у помоћној и главној књизи (Модул дуготрајне имовине)?	73	98.65	0	0.00	1	1.35
114) Да ли је благовремено обављен попис имовине и обавеза са свим потребним радњама? (Нпр. донесена је одлука о вршењу пописа и формирању пописне комисије, проведено усклађивање отворених ставки за сва потраживања и обавезе, израђене пописне листе, благовремено израђен извјештај о обављеном попису, у зависности од резултата пописа донесене одлуке о расходању имовине и сл.).	74	100.00	0	0.00	0	0.00
115) Да ли се врши ванредан попис имовине и у којим случајевима?	27	36.49	46	62.16	1	1.35
116) Да ли се подузимају све мјере за редовну наплату потраживања, односно наплату прихода из надлежности институције? (Наплата прихода од административних такси, судских такси, посебне накнаде и таксе, приходи од издавања личних и путних исправа, регистрације возила, приходи од издавања дозвола, властити приходи)	37	50.00	3	4.05	34	45.95
117) Да ли је осигурано континуирано (нпр. мјесечно) савјешће података о наплаћеним приходима у помоћним евиденцијама с евиденцијама у Главној књизи у складу с одредбама Правилника о рачуноводству с рачуноводственим	32	43.24	4	5.41	38	51.35

политикама и процедурама за кориснике буџета институција БиХ?

118) Да ли су успостављене контроле како би се спријечиле неовлаштене измјене података у постојећим софтверима?	60	81.08	11	14.86	3	4.05
119) Да ли су успостављене контроле како би се спријечио губитак и разоткривање података?	58	78.38	14	18.92	2	2.70
120) Да ли су успостављене контроле како би се спријечиле вањске пријетње (као што су вируси)?	63	85.14	7	9.46	4	5.41
121) Да ли су успостављене контроле како би се спријечио неовлаштени физички приступ (опреми и инсталацијама)?	59	79.73	11	14.86	4	5.41
122) Да ли сте донијели Дисастер Рецоверу План (ИТ опрема, бацк-уп података) и процедуре које ће осигурати да у случају да дође до неочекиваних догађаја, кључне операције се настављају без прекида, а кључни подаци су заштићени?	33	44.59	36	48.65	5	6.76

Прилог 9

КОМПОНЕНТА: IV ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ

ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: IV ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјењиво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
123) Да ли су кључни пословни процеси унутар организационих јединица документовани у ППФЦ апликацији?	59	79.73	15	20.27	0	0.00

124) Да ли је израђена књига/мапа кључних пословних процеса у ППФЦ апликацији?	59	79.73	15	20.27	0	0.00
125) Да ли сте донијели ИТ сигурносне политике, процедуре, упутства?	47	63.51	25	33.78	2	2.70
126) Да ли се и колико често сачињавају интерни извјештаји за руководство о извршењу буџета, стању обавеза и потраживања?	72	97.30	2	2.70	0	0.00
127) Да ли се интерни извјештаји за руководство (из претходног питања) генерирају из ИСФУ система?	54	72.97	16	21.62	4	5.41
128) Да ли функционалности ИСФУ система задовољавају потребе ваше институције за интерно извјештавање руководства за финансијско управљање и контролу?	48	64.86	21	28.38	5	6.76
129) Да ли функционалности БПМИС задовољавају потребе ваше институције за интерно извјештавање руководства за финансијско управљање и контролу?	42	56.76	27	36.49	5	6.76
130) Да ли функционалности ППМИС задовољавају потребе ваше институције за интерно извјештавање руководства за финансијско управљање и контролу?	41	55.41	24	32.43	9	12.16
131) Да ли функционалности ЦОП задовољавају потребе ваше институције за интерно извјештавање руководства за финансијско управљање и контролу?	53	71.62	17	22.97	4	5.41
132) Да ли, поред ИСФУ система, за помоћне евиденције и интерно извјештавање користите и неке vlastите ИТ софтвере (апликације)?	38	51.35	32	43.24	4	5.41
133) Да ли организационе јединице добијају информације о одобреним буџетским средствима за реализацију програма/пројеката/активности за које су надлежне?	55	74.32	14	18.92	5	6.76

134) Да ли је успостављен начин благовремене размјене потребних информација међу запосленима (од вишег нивоа према nižем нивоу, од nižег нивоа према вишем нивоу)?	66	89.19	8	10.81	0	0.00
135) Да ли се у ИСФУ систему прате трошкови/извори финансирања по програмима, пројектима, активностима и организационим јединицама?	38	51.35	31	41.89	5	6.76
136) Да ли имате централизовану евиденцију свих потписаних уговора и уговорних обавеза и да ли је она подржана информационом системом, односно намјенским апликацијама?	42	56.76	32	43.24	0	0.00
137) Да ли централизована евиденција уговора из претходног питања омогућава извјештавање о реализацији уговора?	34	45.95	15	20.27	25	33.78
138) Да ли имате успостављену евиденцију свих судских спорова који се воде против институције и упишите процијењену вриједност потенцијалних обавеза?	32	43.24	25	33.78	17	22.97
139) Да ли институција ради анализе узрока судских спорова ради утврђивања слабости система и корективних мјера за смањивање броја будућих судских поступака?	17	22.97	32	43.24	25	33.78
140) Да ли су пословни системи (финансије, набавка и уговарање, управљање имовином, праћење капиталних пројеката, материјалне евиденције, кадрови и сл.) у довољној мјери подржани ИТ системима?	51	68.92	22	29.73	1	1.35
141) Да ли су ИТ системи, који подржавају одређене процесе, међусобно интегрирани?	32	43.24	36	48.65	6	8.11
142) Да ли је осигурана транспарентност података (кључни документи објављени на веб страници)?	73	98.65	1	1.35	0	0.00
143) Да ли су годишњи финансијски извјештаји састављени, комплетни, предати у року прописаном Правилником о	71	95.95	1	1.35	2	2.70

финансијском извјештавању у институцијама БиХ и објављени на веб страници?

144) Да ли образложење уз извјештаје о извршењу буџета, уз проценте и износе извршења буџета, садрже и детаљне податке о разлозима одступања извршења у односу на план и разлозима за евентуалну корекцију буџета?	71	95.95	1	1.35	2	2.70
--	----	-------	---	------	---	------

Прилог 10

КОМПОНЕНТА: V ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЈЕНА СИСТЕМА

ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: V ПРАЋЕЊЕ И ПРОЦЈЕНА СИСТЕМА

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјениво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
145) Да ли су реализоване мјере планиране за развој система финансијског управљања и контроле на основу прошлогодишње самопроцјене и у којем проценту ?	49	66.22	23	31.08	2	2.70
146) Да ли је у извјештајном периоду вршена интерна ревизија у институцији?	38	51.35	35	47.30	1	1.35
147) Да ли се проводе препоруке интерне ревизије у складу с роковима из акционих планова за провођење препорука? Ако препоруке нису проведене, наведите број непроведених препорука којима је истекао рок за провођење.	44	59.46	12	16.22	18	24.32
148) Да ли су проведене препоруке Уреда за ревизију институција БиХ у претходној години? Наведите проценат проведених препорука у односу на број укупно датих препорука.	53	71.62	11	14.86	10	13.51
149) Да ли се проводе ад-хоц контроле по налогу руководиоца овисно о случају?	29	39.19	45	60.81	0	0.00

150) Да ли у поступку самопроцјене учествују запослени из цијеле институције?	43	58.11	31	41.89	0	0.00
151) Да ли је донесен оперативни годишњи план активности за успостављање и развој система финансијског управљања и контроле?	56	75.68	18	24.32	0	0.00
152) Да ли су реализоване мјере из оперативног годишњег плана активности за успостављање и развој система финансијског управљања и контроле за 2022. годину?	47	63.51	22	29.73	5	6.76

ПРИНЦИП/ ГРУПА ПИТАЊА: Реализација мјера из Годишњег оперативног акционог плана Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2022.г.

ПИТАЊЕ	Одговор ДА		Одговор НЕ		Није примјениво	
	Број институција	%	Број институција	%	Број институција	%
153) Да ли је инсталиран софтвер за регистре ризика и извјештавање о систему финансијског управљања и контроле?	17	22.97	13	17.57	44	59.46
154) Да ли се проводе обуке корисницима за коришћење ПИФЦ апликације?	21	28.38	7	9.46	46	62.16
155) Да ли се ажурирају интерне процедуре у складу с резултатима процјене ризика?	48	64.86	20	27.03	6	8.11
156) Да ли је припремљен документ с критеријима за додјелу грантова, заснованим на јасним циљевима и планираним учинцима?	5	6.76	7	9.46	62	83.78
157) Да ли су донесене смјернице/упуте за провођење ех-анте и ех-пост контроле за исплаћене грантове и трансфере?	4	5.41	7	9.46	63	85.14
158) Да ли је успостављена база података о пословним процесима институција БиХ (мапа пословних процеса) интерним процедурама, прописима институција у оквиру софтверског рјешења за финансијско управљање и контролу?	42	56.76	15	20.27	17	22.97

159) Да ли су унапријеђене апликативне контроле и донесене инструкције и упутства МФиТ БиХ (Сектор за трезорско пословање) у вези с евидентирањем и праћењем прихода?	1	1.35	6	8.11	67	90.54
160) Да ли је урађена анализа могућности за софтверско повезивање постојећих апликација у МВП, МЦП, УО и МФиТ БиХ?	1	1.35	8	10.81	65	87.84
161) Да ли је израђено софтверско рјешење за евидентирање и праћење судских спорова у институцијама БиХ?	3	4.05	14	18.92	57	77.03
162) Да ли је формирана јединствена база података о запосленим МО у систему за ЦОП?	1	1.35	6	8.11	67	90.54
163) Да ли је извршено софтверско повезивање ЦОП с одговарајућим модулима ИСФУ?	0	0.00	8	10.81	66	89.19
164) Да ли је и на који начин ојачан систем интерних контрола при припреми и одобравању буџетских захтјева за исплату уговора о ђелу?	17	22.97	15	20.27	42	56.76
165) Да ли су донесени или ажурирани подзаконски акти којима се прописују рокови и начин евидентирања и праћења свих обавеза у ИСФУ?	5	6.76	7	9.46	62	83.78
166) Да ли је управљање ризицима уграђено у подзаконске акте и методологије о процесу средњорочног планирања, годишњег планирања и програмског буџетирања?	5	6.76	8	10.81	61	82.43
167) Да ли се врши процјена ризика у односу на циљеве из средњорочних планова, циљеве и показатеље успјешности из буџетских програма?	23	31.08	34	45.95	17	22.97
168) Да ли су интерним актима уређене улоге, овлаштења и одговорности актера у реализацији буџетских програма?	37	50.00	23	31.08	14	18.92

169) Да ли је урађено упутство о сарадњи руководиоца унутрашњих организационих јединица и организационе јединице за финансије, међусобним обавезама и одговорностима у процесима из буџетског циклуса?	26	35.14	29	39.19	19	25.68
170) Да ли су ревидирана питања у упитнику о самопроцјени и образац за годишње извјештавање о систему финансијског управљања и контроле?	5	6.76	7	9.46	62	83.78
171) Да ли је донесен подзаконски акт о методологији и прегледу квалитета система финансијског управљања и контроле?	2	2.70	10	13.51	62	83.78
172) Да ли је извршена стандардизација процедура или оптимизација пословних процеса за пружање услуга порезним обавезницима, грађанима и привредним субјектима - анализа трошкова, укидање непотребних или дуплих корака, елиминација "уских грла"?	8	10.81	21	28.38	45	60.81
173) Да ли су уведене нове апликативне контроле које замјењују раније ручне контроле?	11	14.86	42	56.76	21	28.38
174) Да ли проводите активности везане за управљање и унапређење квалитета пословања?	21	28.38	13	17.57	40	54.05
175) Да ли све институције подносе извјештај о самопроцјени система финансијског управљања и контроле путем ППФЦ апликације?	6	8.11	1	1.35	67	90.54
176) Да ли је осигуран интегрални извјештај о развоју система ФУК-а и интерне ревизије, засноване на консолидованим извјештајима, резултатима самопроцјене, налазима интерне и екстерне ревизије, резултатима обављених прегледа квалитета ФУК и ИР, на статусу мјера за ублажавање ризика у УЈФ?	2	2.70	5	6.76	67	90.54

177) Да ли се врши провођење прегледа квалитета ФУК?	3	4.05	6	8.11	65	87.84
178) Да ли се врши редовна размјена информација са Уредом за ревизију институција?	13	17.57	2	2.70	59	79.73
179) Да ли се врши редовна размјена информација са ПАРЦО?	9	12.16	4	5.41	61	82.43
180) Да ли постоји размјена информација и сарадња с координаторима за ФУК и координаторима за управљање ризицима?	10	13.51	4	5.41	60	81.08
181) Да ли се иновира и проводи програм обуке из области финансијског управљања и контроле?	8	10.81	4	5.41	62	83.78
182) Да ли се врши редовна размјена информација са Агенцијом за државну службу БиХ и унапређење плана обука за особе задужене за ФУК и ИР на тему ризика и контрола у подручју управљања људским ресурсима и стварања предуслова за управљање базирано на учинку?	8	10.81	6	8.11	60	81.08
183) Да ли врши редовна размјена информација са Агенцијом за јавне набавке БиХ и развој методологије обука за особе задужене за ФУК и ИР на тему ризика и контрола у подручју јавних набавки, те нових мјера и законских рјешења за унапређења јавних набавки?	4	5.41	6	8.11	64	86.49